 Do 15 maja br.
czekamy na zgłoszenia
prac badawczych z zakresu
spółdzielczości - str. 9

dr inż. Mieczysław Grodzki: - Liczę na to,
że spółdzielczość zyska orędowników
w osobach polityków skupionych w Parla-
mentarnym Zespole ds. Spółdzielczości
i że będziemy mogli kierować do nich
nasze postulaty - str.4-5

KONKURS !

- „Lider Spółdzielczości Polskiej”,
  - „Menedżer-Spółdzielca
  - „Prymus 2024”
  - „Złoty Laur Spółdzielczości”
  - „Samorządowiec-Spółdzielca”
- Zgłoszenia - do 15 maja br.

ISSN 1506-4395 **TECZA POLSKA**

coop MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY nr 4 (301) **kwiecień 2024** cena:10,80 zł

WIOSNĄ w „Domu pod Orłami”

- ✓ Posiedzenie Zgromadzenia
Ogólnego KRS - str. 6
- ✓ Komisje problemowe
- str. 10-11
- ✓ Konkurs dla spółdzielni
uczniowskich - str. 17

KONKURSY 2024

Zespół Samorządu i Promocji Krajowej Rady Spółdzielczej **do 15 maja br.** przyjmuje zgłoszenia kandydatów w dorocznych konkursach dla liderów samorządu spółdzielczego i terytorialnego.

Rozstrzygnięcie konkursów nastąpi podczas centralnych uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości

Samorządowiec - Spółdzielca

Konkurs dla przedstawicieli samorządów terytorialnych oraz urzędów samorządowych i państwowych, którzy z przychylnością i zrozumieniem patrzą na działalność spółdzielni różnych branż na ich terenach. Konkurs ma uhonorować za życzliwość i docenianie roli spółdzielczości w lokalnym środowisku.

opłata konkursowa* - 250 zł

Lider Spółdzielczości Polskiej

Najwyższe honorowe wyróżnienie przyznawane spółdzielcom, ale także przedstawicielom władz państwowych za upowszechnianie idei spółdzielczej, tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu i rozwojowi spółdzielczej formy gospodarowania, wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć spółdzielczych.

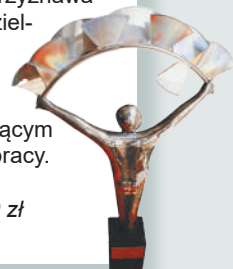
opłata konkursowa* - 780 zł

Menedżer - Spółdzielca

Jedna z najważniejszych w polskim środowisku spółdzielczym nagród, ustanowiona w 1999 r. Przyznawana jest najlepszym spółdzielczym przedsiębiorcom, legitymującym się dobrą kondycją ekonomiczną i oceną lustracyjną, tworzącym nowe i stabilne miejsca pracy.

opłata konkursowa* - 620 zł

Prymus

Wyróżnienie będące uzupełnieniem nagrody „Menedżer-Spółdzielca” dla tych osób, które przedstawiły pełną dokumentację wymaganą w konkursie i otrzymały pozytywną ocenę Kapituły, ale nie zdobyły tytułu „Menedżer-Spółdzielca”. Przyznawane jest spółdzielcom bez względu na zajmowane przez nich stanowisko w spółdzielni.

opłata konkursowa* - 500 zł

Złoty Laur Spółdzielczości

Przyznawany jest spółdzielniom, lub osobom fizycznym, które pracują na rzecz rozwoju i wzbogacania kultury, kultywowania tradycji, popularyzowania społecznych celów spółdzielczości, m.in. poprzez prowadzenie placówek kulturalnych, oświatowych, sportowych, sponsorowanie zespołów folklorystycznych i innych form aktywności.

opłata konkursowa* - 500 zł

Konkurs na prace naukowe

Konkurs prowadzony przez Spółdzielczy Instytut Badawczy ma zachęcić środowiska naukowe do podejmowania badań nad spółdzielczością i spopularyzować rezultaty tych badań. Prace (licencjackie, magisterskie, doktorskie) poświęcone spółdzielczości wykonane (obronione lub opublikowane) po 15 maja 2023 r. można nadsyłać do 15 maja 2024 r.

Szczegóły dotyczące konkursów, regulaminy oraz formularze zgłoszeń do pobrania zamieszczone są na stronie krs.com.pl na zakładce Promocja - Konkursy. Wnioski rozpatruje Kapituła Nagród KRS, która oficjalnie ogłasza swoją decyzję podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości.

*do podanych cen należy doliczyć podatek VAT

Zgłoszenia przyjmuje **Zespół Samorządu i Promocji KRS**

e-mail: teca.polska@krs.com.pl 00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, tel./fax: 22 828 65 11

Zgłoszenia prac naukowych przyjmuje **Spółdzielczy Instytut Badawczy** - szczegóły na stronie krs.org.pl

W DOMU „POD ORŁAMI” str. 4 - 11

- dr inż. Mieczysław Grodzki: Za nami kolejny trudny rok.
- Obrady Zgromadzenia Ogólnego KRS.
- Odpowiedź resortu rolnictwa na Apel ZO KRS.
- Marki własne sieci wypierają marki producentów.
- Propozycje ułatwień dla rolników.
- Posiedzenia komisji problemowych ZO KRS.

COOP W KRAJU str. 13 - 14

- Spółdzielcy w wyborach samorządowych.
- Konferencja „Więcej niż mieszkać!” w Poznaniu.

ROZMOWA „TECZY POLSKIEJ” str. 15 - 16

Spółdzielczość, a ekonomia społeczna - rozmawiamy z Cezarym Miżejewskim, Przewodniczącym Komisji Spółdzielczości Ekonomii Społecznej ZO KRS.

EDUKACJA str. 17

- Konkurs dla Spółdzielni Uczniowskich.
- Nasze spółdzielnie: SU „Szarotka” z Jordanowa.

SPÓŁDZIELCZOŚĆ PRACY str. 18

Kluby Prezesa i Głównego Księgowego ZLSP.

HISTORIA str. 20 - 22

dr Adam Piechowski: Prezydent - spółdzielca. W 70. rocznicę śmierci Stanisława Wojciechowskiego.

WSPOMNIENIE str. 22

red. Dariusz Gierycz (1945-2024)

Warto przeczytać

Pod koniec marca br. obradowało Zgromadzenie Ogólne KRS, a w okresie od 9 do 25 kwietnia odbywały się inauguracyjne posiedzenia komisji problemowych. Do momentu ukazania się kwietniowego wydania „Tęczy Polskiej” przeprowadzonych zostało siedem z ośmiu posiedzeń. Krótkie informacje na ten temat wraz ze składem prezydiów poszczególnych Komisji publikujemy na str. 10-11, natomiast relację z obrad Zgromadzenia Ogólnego przeczytać można na str. 6

WYBORY SAMORZĄDOWE 2024

Prezentujemy sylwetki spółdzielców - członków Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej, którzy w kwietniowych wyborach samorządowych uzyskali mandat do pracy w samorządzie terytorialnym różnych szczebli. - str. 13

Paragraf Spółdzielczy:

Przemysław Kępka:
Strony postępowania o ustalenie warunków zabudowy - str. I

Artur Puławski:
Amortyzacja aktywów trwałych w spółdzielni - str. III

Roksana Kowalska:
Odszkodowania z tytułu niedostarczenia lokalu socjalnego a GZM - str. V

Michał Radziejewski:
Lustracja spółdzielni
- Konsekwencje niewywiązywania się z obowiązków związanych z przebiegiem badania lustracyjnego - str. VII

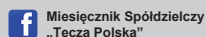
Wydawca:

**KRAJOWA RADA
SPÓŁDZIELCZA**

ul. Jasna 1, 00-950 Warszawa
tel.: 22 596 43 00
www.krs.org.pl
e-mail: krs@krs.org.pl

Redakcja

tel./fax: 22 828 65 11
e-mail: teczka.polska@krs.com.pl

Miesięcznik Spółdzielczy
„Tęcza Polska”

Prezes Zarządu

dr inż. Mieczysław Grodzki
tel.: 22 827 13 16, fax: 22 827 43 21

Członkowie Zarządu

Waldemar Broś, tel.: 22 372 03 72
Ryszard Jaśkowski, tel.: 22 440 82 02
Marek Kowalski, tel.: 43 821 51 44

TECZA POLSKA

COOP MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY / kwiecień 2024

Redaktor Naczelny:

Klementyna Zygarowska - Tomza

Autorzy artykułów:

Przemysław Kępka,
Roksana Kowalska,
Artur Puławski
Michał Radziejewski.

**Prenumerata
na dowolny okres u Wydawcy.
Materiałów niezamówionych
nie zwracamy**

Organizacja VII Kongresu nabrała tempa w II połowie 2023 roku, po przyjęciu przez ZO KRS w dniu 29 czerwca ub.r. kluczowych uchwał. Ale ubiegły rok nie tylko dla spółdzielczości był czasem przygotowania się do zmian. Był to rok wyborów parlamentarnych. 28 sierpnia ub.r. Zgromadzenie Ogólne KRS podjęło uchwałę nr 23/2023 - apel o wsparcie kandydatów sprzyjających spółdzielczości. 15 października 2023 mandat posła i senatora uzyskało kilku przedstawicieli spółdzielczości, wśród nich Waldemar Witkowski, członek Prezydium ZO KRS. Stał się on inicjatorem powołania Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości, który - mamy nadzieję - będzie dla nas wsparciem w tej kadencji sejmu i senatu. Liczę na to, że spółdzielczość zyska orędowników w osobach polityków skupionych w tym Zespole i że będziemy mogli kierować do nich nasze postulaty.

Sprawy do rozwiązania

A problemów w wielu obszarach jest wciąż bardzo wiele. Latami ciągnie się sprawa regulacji praw własności gruntów, na których pobudowane są budynki spółdzielni mieszkaniowych w dużych miastach (Apel w tej sprawie został podjęty przez ZO KRS w dniu 4 października ub.r. i skierowany do władz m.st. Warszawa). Od lat zabiegamy o likwidację uciążliwego dla spółdzielni mieszkaniowych zwolnienia podatkowego części przychodów z GZM, o umożliwienie spółdzielniom korzystania z tzw. estońskiego CIT, czy też o ograniczenie sprawozdawczości w bankach spółdzielczych i w SKOK-ach. We wszystkich tych sprawach Krajowa Rada Spółdzielcza zabierała głos pisząc do odpowiednich resortów. Działania te będą kontynuowane w bieżącym roku.

Rok 2023 był kolejnym trudnym rokiem, w którym spółdzielnie musiały zmagać się ze skutkami kryzysu wywołanego przez wojnę na Ukrainie. Pierwszą jego połowę poświęciliśmy na aktywne przeciwdziałanie skutkom podwyżek cen energii elektrycznej i ciepła, występując do najwyższych władz państwowych i europejskich oraz udzielając poparcia inicjatywom branżowych związków rewizyjnych. Dotyczyły one m.in. objęcia tarczą gazową przedsiębiorców z obszaru przetwórstwa rolno-spożywczego oraz handlu żywnością, wprowadzenia na obszarze UE zerowej stawki VAT na energię cieplną oraz energię elektryczną wytwarzaną na potrzeby spółdzielni mieszkaniowych oraz ich członków, a także ochrony odbiorców ciepła systemowego - w tej sprawie, wspólnie ze Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni

Za nami kolejny trudny rok

Pierwszy kwartał 2024 roku zdominowany był przez VII Kongres Spółdzielczości. Dziś, po ukonstytuowaniu się najwyższego organu polskiej spółdzielczości, możemy przyrzeć się wydarzeniom jakie miały miejsce w 2023 roku i podsumować ten czas. Członkowie Krajowej Rady Spółdzielczej otrzymali obszerne sprawozdanie z działalności KRS w 2023 roku, w tym miejscu chciałbym więc przypomnieć jedynie najważniejsze problemy.

Mieszkaniowych RP, interweniowaliśmy u Rzecznika Praw Obywatelskich. Wystąpiliśmy także do premiera Mateusza Morawieckiego aby przyjrzał się działaniom firm energetycznych, które osiągają niekontrolowane zyski kosztem odbiorców energii, korzystając ze spadku cen surowców i nie dopuszczając do renegocjacji umów zawartych jeszcze w czasach pandemii.

Napięcia w rolnictwie

Rok 2023 przyniósł także nowe problemy. Od stycznia nastąpił gwałtowny spadek cen mleka przy wzroście kosztów energii, co doprowadziło do spadku opłacalności produkcji mleczarskiej. W kwietniu ub.r. wystąpiliśmy do Janusza Wojciechowskiego, unijnego komisarza ds. rolnictwa, o uruchomienie interwencyjnego skupu odtuszczonego mleka w proszku i masła w związku z krytyczną sytuacją na rynku mleka i przetworów mlecznych. Kilkakrotnie apelowaliśmy do ministra rolnictwa w różnych sprawach - m.in. o uruchomienie wsparcia doraźnego dla rolników w zakresie dopłat do usług transportowych zboża do portów oraz o uruchomienie dopłat do przechowywania zbóż przez rolników i ich spółdzielnie. W związku z brakiem możliwości sprzedaży zboża. Sytuacja związana z zapełnieniem magazynów zbożowych i spadkiem cen była początkiem kryzysu narastającego po wprowadzeniu na obszarze Unii Europejskiej bezcłowego handlu z Ukrainą - jego kulminacją stały się masowe protesty rolników od lutego bieżącego roku.

Od początku 2023 roku uczestniczyliśmy także w konsultacjach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, który został zatwierdzony w połowie 2022 r., ale wciąż podlega modyfikacjom. Intensywność tych działań wzrosła po ukonstytuowaniu się Komitetu Monitorującego PS WPR, do którego zostałem zaproszony - wraz z innymi spółdzielcami - przez Ministra Rol-

nictwa i Rozwoju Wsi. Moim zastępcą w tym Komitecie jest Pan Zygmunt Paśnik, który jest jednocześnie koordynatorem grupy roboczej ds. promowania organizacji producentów rolnych.

W grupie tej, która zebrała się po raz pierwszy w dniu 19 lipca ub.r., staraliśmy się rozszerzyć sektorowe wsparcie na kluczowe sektory rolnictwa, takie jak mleko i przetwory mleczne, wieprzowina, wołowina, cielęcina, drób oraz zboża i rośliny oleiste - które są pomijane przy rozdziale środków. Ministerstwo Rolnictwa ograniczyło to wsparcie wyłącznie do uznanych Organizacji Producentów, które - poza sektorem owoców i warzyw - dopiero zaczynają powstawać. Musimy więc pobudzić powstawanie uznanych OP. Status takiej organizacji mogą uzyskiwać działające już spółdzielnie, lub też mogą one stać się członkami istniejących już uznanych OP. Łączy się z tym jeden z naszych głównych postulatów - ograniczenie biurokracji, zarówno przy uzyskiwaniu statusu uznanej OP, jak i przy występowaniu przez spółdzielnie po wsparcie sektorowe. W tym zakresie duża część postulatów KRS została już zrealizowana za pośrednictwem dwóch rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków uznawania organizacji producentów i zatwierdzania ich planu biznesowego...

Poważnym problemem dla finansowania rolnictwa indywidualnego okazała się nowelizacja ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej z kwietnia 2023 r., która objęła ochroną konsumencką zobowiązania zaciągane na cele produkcji rolnej. Szczytna idea sprawiła jednak, że zaciągający pożyczkę nie mógł jej skutecznie zabezpieczyć na swoim majątku, z uwagi na fakt, że wspomniana ochrona wyłączała to zabezpieczenie spod egzekucji, a zaciągnięcie takiej pożyczki stało się tym samym trudniejsze i droższe. KRS - podobnie jak izby gospodarcze bankowości i zainteresowane organizacje rolnicze - interweniowała na rzecz

przywrócenia rozwiązania prawnego z okresu przed wspomnianą nowelizacją. Stosowna zmiana prawna czeka w tej chwili na podpis Prezydenta RP.

Nowa, przyszłościowa branża

pozytywną zmianą było także wejście w życie z dniem 1 października 2023 r. Ustawy o odnawialnych źródłach energii, co znacznie przyspieszyło rozwój spółdzielni energetycznych. Obecnie w wykazie prowadzonym przez KOWR figuruje już ponad 40 spółdzielni energetycznych produkujących energię głównie z fotowoltaiki. Ustawodawca wyszedł naprzeciw większości postulatów jakie zgłaszaliśmy na etapie konsultacji. Oprócz udogodnień związanych z prostszym systemem rozliczeń, ustawa umożliwiła uzyskanie statusu spółdzielni energetycznej istniejącym już spółdzielniom, jeżeli tylko spełnią warunki wymagane w przepisach - przy czym spółki energetyczne nie mogą odmówić przyłączenia do sieci spółdzielczego źródła energii odnawialnej. Zmniejszony został też próg dla instalacji OZE (w odniesieniu do zapotrzebowania) z 70 proc. do 40 proc., co wcześniej stanowiło dużą barierę kosztową. Udało się także znieść ograniczenie liczby członków spółdzielni energetycznej do 1000 osób (fizycznych lub prawnych). W bieżącym roku chcemy zachęcać jak największą liczbę istniejących już spółdzielni do uzyskania statusu spółdzielni energetycznej, w czym pomaga nam Stowarzyszenie na rzecz efektywności im. prof. Krzysztofa Żmijewskiego. W ubiegłym roku rozpoczęliśmy, w ramach ICAO (Międzynarodowa Organizacja Spółdzielczości Rolniczej), wspólny ze Stowarzyszeniem projekt „Rozwój spółdzielczości rolniczej oraz energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich w Polsce poprzez uznane organizacje producentów i spółdzielnie energetyczne” w ramach którego odbyły się bezpłatne szkolenia eksperckie dla spółdzielni, a na stronie internetowej KRS został zamieszczony ogólnodostępny poradnik. Zakończenie projektu nastąpiło w marcu 2024.

Istotnym problem dla rozwoju spółdzielczości energetycznej jest jednak nadal to, że zgodnie z zapisem ustawowym mogą być one tworzone wyłącznie na terenach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, a teren ich działania ograniczony jest do obszaru trzech, bezpośrednio ze sobą sąsiadujących powiatów. Energetyczne inicjatywy obywatelskie na terenach miejskich mogą być więc realizowane w formie mniej instytucjonalizowanej, tj. klastrow energii lub rozwiązań czysto prosumenckich.

Bieżąca działalność

Na co dzień KRS działa za pośrednictwem Biura Zarządu, które mieści się w historycznej siedzibie „Domu pod Orłami”. Odbywają się tu posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego oraz spotkania komisji problemowych. W 2023 r. ZO KRS podjęło w sumie 32 uchwały. Były to m.in. interwencje w sprawach, które zgłaszały krajowe związki rewizyjne spółdzielni mieszkaniowych, mleczarskich, inwalidów oraz SKOK. Odzwierciedlają one skalę problemów z którymi spotykały się rozmaite branże spółdzielcze - niestety wiele z nich wciąż jest aktualnych, jak choćby pogarszająca się sytuacja w spółdzielniach inwalidów, które - pomimo, że niejednokrotnie wyręczają państwo w działalności społecznej - nie mogą liczyć na dodatkowe wsparcie.

Zarząd KRS w 2023 r. odbył 17 posiedzeń, zajmując się - poza wymienioną już działalnością na rzecz spółdzielni i organizacją VII Kongresu - m.in. realizacją uchwał i wniosków Zgromadzenia Ogólnego, finansami i bieżącą gospodarką, zadaniami wynikającymi z ustawy Prawo spółdzielcze w zakresie prowadzenia lustracji i likwidacji organizacji spółdzielczych, sprawami edukacji, promocji, w tym konkursów i odznaczeń. Działalność ta realizowana była w oparciu o własne środki finansowe i majątkowe, pochodzące z odpłatności za prace świadczone na rzecz organizacji spółdzielczych, składek, najmu lokali oraz udzielonych dofinansowań. W 2023 roku uzyskaliśmy nadwyżkę przychodów nad kosztami.

W 2023 roku przeprowadziliśmy 133 lustracje, w tym 107 w spółdzielniach różnych branż i 26 w związkach rewizyjnych. W sześciu przypadkach były to lustracje w trybie art. 93a ustawy Prawo spółdzielcze na wniosek Ministra Rozwoju i Technologii. Zespół Lustracji dodatkowo rozpoczął 27 badań lustracyjnych, których termin zakończenia ustalony jest na 2024 rok. Do najczęstszych uchybień, z jakimi spotykają się lustratorzy należą: brak ciągłości pomiędzy lustracjami, nieterminowe przekazanie informacji lub przekazanie ich na niewłaściwych drukach, a także przeprowadzanie lustracji przez osoby bez wymaganych szkoleń. Staramy się temu zapobiegać prowadząc kampanię informacyjną, a szkolenia organizowane są kilka razy w roku - czuwa nad nimi zarówno Zespół Lustracji, jak i Spółdzielczy Instytut Badawczy. SIB w 2023 roku przeprowadził 13 szkoleń uzupełniających dla lustratorów, natomiast Zespół Lustracji - dwa szkolenia na uzyskanie uprawnień lustracyjnych. Łącznie wzięło w nich udział 467 osób, a uprawnienia lustracyjne po zdaniu egzaminu uzyskało 61 osób.

Nasza oferta edukacyjna poszerzona jest o studia podyplomowe prowadzone we współpracy z uczelniami wyższymi, z którymi wiążą nas partnerskie umowy. Współpracujemy z Uniwersytetem Rzeszowskim - przy którym w 2018 roku powołaliśmy Filię SIB KRS, a także z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim i z Akademią Nauk Stosowanych Wincentego Pola w Lublinie. Nie ukrywam, że jednym z głównych celów podjęcia tej współpracy jest chęć zwiększenia udziału problematyki spółdzielczej w programach nauczania szkół wyższych, odbudowa zaplecza intelektualnego spółdzielczości i zapewnienie spółdzielniom fachowej kadry. Od czterech lat w Rzeszowie prowadzone są studia podyplomowe *Spółdzielczość mieszkaniowa - aspekty ekonomiczne, organizacyjne oraz prawne*, które cieszą się popularnością. W 2023 roku rozpoczął się nabór na nowy kierunek *Lustracja w organizacjach spółdzielczych* - przygotowujący m.in. do egzaminu na uprawnienia lustracyjne. W Lublinie uruchomione zostały studia *MBA w zarządzaniu przedsiębiorstwami spółdzielczymi*. Zainteresowanie absolwentów tych kierunków oraz szerzej - środowisk naukowych - spółdzielczością chcemy pobudzić również organizując doroczny konkurs na najlepszą pracę naukową poświęconą spółdzielczości, który w bieżącym roku będzie miał już 20. edycję. Edukacja spółdzielcza powinna jednak rozpoczynać się na etapie szkoły podstawowej. Dlatego tak ważne jest wsparcie dla spółdzielni uczniowskich. W 2023 r. zorganizowaliśmy Konkurs o Puchar KRS na najlepszy fotoreportaż z działalności spółdzielni uczniowskiej, który został rozstrzygnięty podczas XXIV Sejmiku SU w Warszawie. Z tej okazji przygotowana została również wystawa o historii spółdzielczości w szkołach, a uczestnicy Sejmiku odwiedzili Muzeum Historii Spółdzielczości w Polsce. 1 lipca z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości zorganizowaliśmy spółdzielczy piknik z udziałem licznych gości. W tym parlamentarzystów, podczas którego uhonorowani zostali autorzy prac badawczych oraz liderzy ruchu spółdzielczego.

W bieżącym roku będziemy kontynuować te działania, mając nadzieję na aktywne uczestnictwo nowych członków Zgromadzenia Ogólnego KRS. Przed nami także realizacja zadań wytyczonych przez VII Kongres. Mam nadzieję, że wspólnie uda nam się osiągnąć wiele dla dobra spółdzielczości i jej rozwoju.

dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu KRS

Plany na bieżący rok i postulaty branż spółdzielczych

Zgromadzenie Ogólne KRS

W dniu 26 marca br. po raz drugi w tym roku obradowało Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej. W porządku obrad znalazły się sprawy związane z podsumowaniem ubiegłego roku - m.in. rozpatrzenie i przyjęcie sprawozdania z działalności KRS wraz ze sprawozdaniem finansowym, głosowania nad absolutorium dla członków Zarządu, a także zatwierdzenie rocznego planu finansowego na 2024 rok, podjęcie uchwały w sprawie wyboru członków Komisji Zgromadzenia Ogólnego KRS oraz sprawy bieżące.

Uchwałą nr 11/2024 Zgromadzenie Ogólne KRS przyjęło sprawozdanie z działalności KRS za 2023 r, a Uchwałą nr 12/2024 - sprawozdanie finansowe KRS za 2023 rok, które uzyskało pozytywną opinię Komisji Rewizyjnej ZO KRS. Komisja ta - wybrana na pierwszym posiedzeniu ZO KRS w dniu 20 lutego br. - odbyła swoje inauguracyjne spotkanie 14 marca br. i powołała Zespół do zbadania sprawozdania finansowego pod przewodnictwem Leszka Klonowskiego (Przewodniczącego Komisji). Zespół pracował w dniach 19-20 marca br. i wydał pozytywną opinię, rekomendując udzielenie absolutorium członkom Zarządu oraz przedłożenie sprawozdania Zgromadzeniu Ogólnemu.

Koszty, przychody i plany

Bilans KRS zamknął się w 2023 r. kwotą 25.214.044,91 zł z zyskiem netto, który został przeznaczony na finansowanie działalności statutowej w latach następnych. Zgromadzenie zatwierdziło sprawozdanie z realizacji przychodów i kosztów za 2023 rok oraz plan na 2024 rok. Zarząd zaplanował w bieżącym roku m.in. znaczne zwiększenie środków na promocję spółdzielczości, które w założeniach wzrastają trzykrotnie. Jest to jest zgodne z postulatami zgłaszanym na VII Kongresie Spółdzielczości. Zwiększone zostały także środki na działalność regionalnych pełnomocników KRS, którzy dzięki temu będą mogli aktywniej włączyć się w popularyzowanie spółdzielczości w swoich lokalnych środowiskach.

Zespół badający sprawozdanie finansowe wydał również rekomendację, aby sporządzić listę najpilniejszych do wykonania prac remontowych w „Domu pod Orłami” (ręczowy plan remontów). Na ten cel zabezpieczono środki finansowe. Wśród istotnych zadań w tym zakresie wymienić należy: remont wind,

remont świetlika nad salą operacyjną banku na parterze budynku, a także renowację orłów na cokołach domu „Pod Orłami”, która będzie trudnym i kosztownym przedsięwzięciem. Planuje się także podjęcie prac mających na celu podniesienie komfortu użytkownika lokali biurowych w budynku. Dodać należy, że wykonanie tych wszystkich prac będzie uzależnione od uzyskania stosownych decyzji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Podobnie jak w roku ubiegłym najważniejszym źródłem przychodów KRS w 2024 roku będzie wynajem lokali biurowych - choć podkreślić należy, że sytuacja po okresie pandemii jest nadal bardzo trudna, gdyż zarówno nowi, jak też dotychczasowi najemcy, negocjują ceny dużo niższe od oczekiwanych. Kolejne istotne źródła przychodów to wpływy ze składek oraz z lustracji organizacji spółdzielczych. Z drugiej strony wciąż rosną koszty utrzymania budynku. Najwięcej (ok. 14 proc.) zdrożała energia elektryczna oraz ciepło. Podwyżka usług konserwacyjnych wyniesie w 2024 roku 8 proc., a koszty sprzątnięcia i ochrony wzrosną o 22 proc.

Komisje problemowe

Już nazajutrz po inauguracyjnym posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego - a więc 21 lutego br. - Biuro Zarządu KRS otworzy zapisy członków ZO KRS do udziału w pracach poszczególnych komisji problemowych. Po zakończeniu zapisów, na swoim kolejnym posiedzeniu ZO KRS przyjęło Uchwałą nr 19/2024 w sprawie wyboru członków Komisji ZO KRS wraz z załącznikami, zawierającym składy osobowe ośmiu komisji problemowych. Ich inauguracyjne, stacjonarne posiedzenia odbywały się w „Domu pod Orłami” w okresie od 9 do 25 kwietnia br. (więcej informacji na ten temat znajduje się na str. 10-11).

Sprawy bieżące

Podczas Zgromadzenia zgłaszano także uwagi dotyczące bieżących zagadnień. **Joanna Koch-Kubas** Prezes Zarządu Regionalnego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych w Katowicach podkreśliła, że w ogólnopolskiej dyskusji na temat budownictwa mieszkaniowego wciąż nie uwzględnia się spółdzielczości. Zaproponowała, by Zarząd KRS wystąpił do Ministerstwa Rozwoju i Technologii z apelem o podjęcie działań pobudzających rozwój spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego. Należą do nich m.in.: włączenie spółdzielni do katalogu podmiotów mających dostęp do gruntów z Krajowego Zasobu Nieruchomości, inwestowanie w spółdzielcze budownictwo lokatorskie i zmiana ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych - tak, aby nowo wybudowane mieszkania lokatorskie nie mogły być przekształcane w odrębną własność, ale stanowiły majątek spółdzielni. Należałoby też skorygować zbyt restrykcyjne warunki techniczne w zakresie usytuowania nowych budynków. Przewodniczący ZO KRS **Andrzej Półrolniczak** zapowiedział pracę nad powyższymi postulatami w Komisji Spółdzielczości Mieszkaniowej.

Z wnioskami dotyczącymi spółdzielczości konsumentów wystąpił **Alfred Bujara** przewodniczący Rady Nadzorczej „Społem” PSS w Tarnowskich Górach. Zaproponował podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania liberalizacji przepisów ustawy ograniczającej handel w niedziele. Drugi wniosek dotyczył wyrażenia sprzeciwu wobec Europejskiego Zielonego Ładu, który spowoduje podwyżki cen energii, paliw i gazu. Prezes Zarządu KRS **Mieczysław Grodzki** stwierdził, że stanowisko w sprawie handlu w niedziele będzie przedyskutowane w Komisji Spółdzielczości Konsumentów ZO KRS. Jednocześnie poprosił Alfreda Bujarę o przedstawienie założeń do stanowiska w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu - tą sprawą zajmie się Komisja Spółdzielczości Rolniczej.

Ponieważ posiedzenie odbywało się tuż przed Świętami Wielkanocnymi, było ono także okazją do złożenia sobie najlepszych życzeń i skosztowania mazurek przygotowanych specjalnie na tę okazję przez ukraińsko-polską spółdzielnię pracy „Kooperatywa-Razem”. □

Działania MRiRW na rzecz ograniczenia napływu ukraińskich produktów rolnych

Odpowiedź resortu rolnictwa na apel KRS

Wnawiązaniu do pisma z dnia 20 lutego br. dotyczącego apelu KRS o rozwiązanie problemu napływu produktów rolnych z Ukrainy oraz wymogów Europejskiego Zielonego Ładu Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi informuje, że od połowy kwietnia 2023 r. obowiązuje zakaz importu z Ukrainy do Polski pszenicy, kukurydzy, rzepaku i słonecznika, a od połowy września 2023 r. także niektórych produktów ich przetwórstwa. Będzie on utrzymany do czasu wypracowania ze stroną ukraińską nowych zasad handlu, dzięki którym handel wrażliwymi produktami rolnymi z Ukrainą, nie będzie powodował pogorszenia warunków gospodarowania polskich rolników.

Obecnie dozwolony jest wyłącznie tranzyt ww. produktów z Ukrainy przez terytorium Polski, pod warunkiem, że tranzyt ten zakończy się w portach morskich w Gdańsku, Gdyni, Świnoujściu, Szczecinie lub Kołobrzegu lub poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Tranzyt ukraińskich produktów przez terytorium Polski jest szczegółowo monitorowany przez Krajową Administrację Skarbową (m.in. geolokalizatory), po to aby produkty te faktycznie docierały do miejsc przeznaczenia poza terytorium Polski.

Ponadto informujemy, że Polska zabiega na forum Unii Europejskiej o wprowadzenie ograniczeń w przywozie produktów rolno-spożywczych z Ukrainy.

W odpowiedzi na postulaty Polski i innych krajów UE o podobnym stanowisku, 31 stycznia br. Komisja Europejska zaproponowała zmianę przepisów dotyczących zawieszenia ceł przywozowych i kontyngentów na ukraiński wywóz do UE (ATM) na kolejny rok (tj. od 6 czerwca 2024 r. do 5 czerwca 2025 r.), tak aby wzmocnić ochronę wrażliwych unijnych produktów rolnych. Dla najbardziej wrażliwych produktów, takich jak np. cukier, jaja, drób Komisja zaproponowała limit na bezcłowy przywóz - hamulec bezpieczeństwa, który ustabilizuje import do UE z Ukrainy na średnim poziomie z lat 2022 i 2023. Oznacza to, że w przypadku przekroczenia tej wielkości importu, wprowadzone zostaną ponownie cła importowe.

Propozycje te idą w dobrym kierunku, niemniej jednak Polska zgłasza na forum UE postulaty ich modyfikacji, aby proponowany mechanizm jeszcze

W lutym wydaniu „Tęczy Polskiej” ukazał się Apel Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej o rozwiązanie problemu napływu produktów rolnych z Ukrainy oraz wymogów Europejskiego Zielonego Ładu. Kilka dni po przyjęciu Apelu został przekazany Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, unijnemu komisarzowi ds. rolnictwa Januszowi Wojciechowskiemu, rolniczym organizacjom związkowym oraz Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi. 17 marca otrzymaliśmy z resortu rolnictwa następującą odpowiedź w tej sprawie:

lepiej chronił wrażliwe sektory. Polska postuluje m.in. przyjęcie innego okresu referencyjnego (2019-2021) lub (2020-2022) zamiast proponowanego przez Komisję Europejską okresu 2022-2023, co spowodowałoby obniżenie progę, powyżej którego następuje przywrócenie przez Komisję ceł.

Postulujemy również, aby KE wystąpiła z inicjatywą wdrożenia proponowanego mechanizmu przywracania ceł nie czekając na wejście w życie nowego rozporządzenia ATM w czerwcu br.

W związku z tym, że produkcja zbóż w Polsce w ostatnich latach jest rekordowa, znacznie przekraczająca krajowe zapotrzebowanie, podejmowane są działania w celu zwiększenia możliwości wykorzystania zboża produkowanego w Polsce na inne cele niż spożywcze. Dzięki wprowadzeniu w Polsce europejskiego standardu benzyny E10 od 1 stycznia 2024 r. zwiększyło się zapotrzebowanie na kukurydzę o dodatkowe ok. 400-500 tys. ton rocznie. Rozbudowywana jest również infrastruktura transportowa, drogowa i przeładunkowa w Polsce oraz trwa współpraca z eksporterami, dzięki czemu możliwe jest zwiększanie eksportu zbóż z Polski do historycznie wysokich poziomów.

Rolnicy wspierani są także w budowie silosów i magazynów zbożowych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Daje to ponad 1 milion ton dodatkowej pojemności magazynowej.

Biorąc pod uwagę skalę importu produktów rolnych z Ukrainy do Polski nie można zapominać o eksporcie towarów rolnych z Polski na Ukrainę. W 2023 r. wyeksportowano m.in. warzywa i przetwory warzywne o rekordowej wartości 149 mln euro oraz produkty mleczne (głównie sery i twarogi) o wartości 114 mln euro.

Niezależnie od powyższego trzeba pamiętać, że Rosja jest bardzo dużym producentem zbóż - trzecim na świecie po Stanach Zjednoczonych i Unii Europejskiej. Zgodnie z danymi Międzynarodowej Rady Zbożowej w sezonie 2023/2024 wyprodukowała 134 mln ton zbóż (140 mln ton w sezonie 2022/2023), w tym 90 mln ton pszenicy, eksportując aż 30 proc. z nich. Rosja wprowadza na rynek zboża po najniższych na świecie cenach, co wywołuje presję na ceny zbóż na całym świecie i wpływa na pogorszenie warunków gospodarowania producentów zbóż.

Kwestia Zielonego Ładu

Odnosząc się do kwestii Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ) jest to strategia ogłoszona w 2019 r., której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych.

Strategia EZŁ nie formułuje konkretnych celów dla sektora rolnego, aczkolwiek wymienione w niej wyzwania dotyczą także rolnictwa, a dokument odnosi się do roli, jaką ten sektor powinien odegrać w realizacji celu na 2050 r.

W 2020 r. Komisja Europejska (KE) opublikowała strategię: „Od pola do stołu” i w zakresie ochrony bioróżnorodności - dwa dokumenty, które uszczegółowiły kierunki działań, jakie powinny być obrane w sektorze rolnym w celu wdrożenia założeń EZŁ. Z uwzględnieniem tych założeń przyjęte zostały przepisy dotyczące Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027, a na ich podstawie każde państwo członkowskie przygotowało Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027). Obecnie - w związku z trudną

sytuacją ekonomiczną, w jakiej znaleźli się rolnicy - na forum UE toczą się prace z udziałem państw członkowskich nt. możliwych zmian i uproszczeń w zasadach wdrażania przepisów WPR.

MRiRW jest aktywnym uczestnikiem tej dyskusji. Podczas debaty o sytuacji kryzysowej w rolnictwie, przeprowadzonej na Radzie UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 26 lutego 2024 r., Minister RiRW przedstawił najważniejsze propozycje uproszczeniowe, zarówno te krótkoterminowe, jak i długoterminowe.

Należy podkreślić, że sytuacja rolników jest skomplikowana i wymaga natychmiastowej reakcji. Swoje propozycje przedstawiła również KE - Polska w pełni popiera proces uproszczeń zapoczątkowany przez KE. Zdaniem Polski, należy dać rolnikom jasny sygnał, że wprowadzone zostaną uproszczenia przepisów, a niektóre najbardziej obciążające rolników wymogi zostaną wycofane. Z tego względu Minister RiRW apelował do Komisji Europejskiej o wprowadzenie w 2024 r., podobnie jak to miało miejsce w 2023 r., derogacji od normy GAEC 7 (zmianowanie) i normy GAEC 8 (ugorowanie gruntów).

Ponadto, Polska przedłożyła do KE wniosek o zatwierdzenie zmian do Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027, m.in. w zakresie poniższych norm warunkowości: (i) norma GAEC 6 (minimalna pokrywa glebowa) i (ii) norma GAEC 7 (zmianowanie). Zmiany te w dużej mierze odpowiadają na potrzeby rolników wyrażane podczas protestów, gdyż dotyczą takich wymagań, które mogą wpłynąć na ograniczenie produkcji.

Należy zaznaczyć, że polskie propozycje zmiany PS WPR 2023-2027 nie wymagają zmiany rozporządzeń bazowych lub wykonawczych. Zmiany te nadal oczekują na decyzję KE o ich akceptacji.

Dla Polski najważniejszy jest jednak przegląd i korekta tych wymagań w ramach warunkowości (normy i wymogi), które wpływają na wielkość produkcji - są to normy: GAEC 6 (pokrywa glebowa), GAEC 7 (zmianowanie) i GAEC 8 (ugorowanie 4% gruntów ornych). Obowiązek ugorowania 4% gruntów ornych wynikający z normy GAEC 8 jest przykładem nadmiernych i niezrozumiałych obciążeń nakładanych na rolników. Norma GAEC 8 powinna zostać

usunięta z obowiązkowej warunkowości i wprowadzona jako dobrowolne działanie dla rolników (np. jako ekoschemat). Minister RiRW wnioskując też na forum UE o odstąpienie od stosowania sankcji za nieprzebranie norm warunkowości, jeżeli wynika to z trudnej sytuacji panującej obecnie na rynku. Ponadto, Polska zaproponowała szereg innych uproszczeń w ramach WPR.

Jak wynika z zapowiedzi KE, podsumowaniem prowadzonej obecnie dyskusji nt. uproszczenia WPR i zmniejszenia obciążeń administracyjnych nakładanych na rolników, ma być projekt zmiany unijnego rozporządzenia 2021/2115 (1), mający na celu uproszczenie przepisów w zakresie warunkowości i ekoschematów. Projekt ten powinien zostać przedstawiony przez KE w najbliższym czasie.

Z wyrazami szacunku

Waldemar Guba

Dyrektor Departamentu
Rynków Rolnych MRiRW

Spółdzielcy wnoszą o doprecyzowanie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Marki własne sieci wypierają marki producentów

Zproblemem tym kilkakrotnie występował Krajowy Związek Spółdzielni Mleczarskich na wniosek zrzeszonych spółdzielni, które skarżą się na spadek opłacalności produkcji towarów sprzedawanych pod marką własną sieci handlowych. Producenci mają do wyboru albo wytwarzanie towarów oznaczonych marką własną po cenie niższej niż towarów regularnych, albo rezygnację ze współpracy z siecią i tym samym zamknięcie dostępu do rynku. Jak podkreślono w piśmie skierowanym 19 stycznia br. do resortu rolnictwa przez Porozumienie dla Mleczarstwa, głównym „beneficjentem” tych swoistych praktyk handlowych jest sieć handlowa, która uzyskuje kilkudziesięciu procentowe marże kosztem konsumenta, jak i producenta. Krajowa Rada Spółdzielcza, odnosząc się do postulatu Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich dotyczącego unormowania sytuacji w handlu produktami polskich zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego w sieciach handlowych poprzez formę marek własnych, przedstawiła ministrowi rol-

W dniu 27 marca br. Prezes Zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej zwrócił się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z prośbą o zainicjowanie zmian w ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Chodzi o nadmierny i niekontrolowany udział marek własnych wielkich sieci handlowych w handlu produktami mleczarskimi, co bardzo niekorzystnie wpływa na sytuację producentów - spółdzielni mleczarskich.

nictwa Czesławowi Siekierskiemu swoje stanowisko, stwierdzając, że (...) Sprawa jest bardzo ważna, bowiem dodatkowo negatywnie wpływa na sytuację ekonomiczną spółdzielni mleczarskich, których znaczna część boryka się z dużymi problemami w związku z trwającą wojną Rosji z Ukrainą i jej następstwami.

Przedmiotowy problem handlu towarami, w tym produktami spółdzielni mleczarskich w sieciach handlowych poprzez marki własne, narasta od wielu lat. Według danych zgromadzonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wartość sprzedaży marek własnych w sektorze HSD (hipermarkety, supermarkety i dyskonty) w 2020 r. wy-

niosła około 57 mld zł (wzrost o 30 proc. w stosunku do roku 2016) i stanowiła 34 proc. przychodów ze sprzedaży tego sektora, z czego w przypadku dyskontów było to ok. 50 proc. ich przychodów.

W/w dane wynikają z nieprecyzyjnego zapisu art. 17d Ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1233), który w praktyce jest przepisem „martwym” i nie tworzy warunków ochrony.

Wobec powyższego wnioskujemy o zmianę obecnego jego brzmienia:

„Czynem nieuczciwej konkurencji jest wprowadzanie do obrotu przez sieci sklepów dyskontowych towarów

w ilości przewyższającej 20% wartości obrotów z markami stanowiącymi własność właściciela sieci lub podmiotów zależnych”

na:

Czynem nieuczciwej konkurencji jest wprowadzanie do obrotu, w roku kalendarzowym lub obrachunkowym, przez sieci sklepów towarów w ilości przewyższającej 20% wartości obrotów z markami stanowiącymi własność właściciela sieci lub podmiotów zależnych.

W ostatnich latach szereg negatywnych czynników, w tym bardzo duży wzrost cen nośników energii oraz występujące kryzysy na rynkach sprzedaży produktów rolnych i żywności w związku z wojną w Ukrainie, spowodowały nagłe pogorszenie opłacalności produkcji polskich rolników, jak i żywności produkowanej przez spółdzielnie, w tym spółdzielnie mleczarskie. Drastyczny wzrost cen kosztów produkcji nie jest wyrównywany proporcjonalnym wzrostem cen żywności (np. w 2022 r. kilkukrotny, nawet w krótkim okresie 8-krotny wzrost cen gazu stanowiącego duży udział w kosztach przetwórstwa mleka, nie mógł być bezpośrednio przeniesiony na cenę sprzedawanych przez spółdzielnie do sieci handlowych produktów mleczarskich). W konsekwencji zakłady przetwórcze są zmuszane do obniżania cen skupu mleka płaconych rolnikom, co pogarsza ich obecnie trudną sytuację ekonomiczną. Taka sytuacja jest bardzo trudna zarówno dla rolników członków spółdzielni (współwłaścicieli), jak i samych spółdzielni mleczarskich.

Biorąc pod uwagę argumenty za i przeciw, wynikające z dotychczasowego starania o poprawę obecnej sytuacji należy podkreślić, że nie chodzi o tworzenie nowego przepisu a jedynie doprecyzowanie obowiązującego zapisu w w/w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Zapis ten jest bowiem na tyle nieprecyzyjny, że nie rodzi skutków prawnych a ustawa w tej części jest nieskuteczna. Jednocześnie w naszej ocenie powinien on chronić podmioty i przeciwdziałać pogarszaniu się sytuacji ekonomicznej, w tym przypadku spółdzielni mleczarskich. Doprecyzowanie zapisu będzie miało jednocześnie pozytywny skutek na poprawę cen mleka płaconym rolnikom.

Krajowa Rada Spółdzielcza popiera stanowisko Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich oraz Porozumienia dla Mleczarstwa dotyczące zmiany w/w zapisu ustawy.

dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu KRS

Propozycje ułatwień dla rolników

W dniu 4 kwietnia br. odbyło się robocze spotkanie online w ramach Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W obradach wzięli udział przedstawiciele KRS.

Komitet zebrał się by zatwierdzić propozycje dwóch przygotowanych przez resort rolnictwa projektów, dotyczących ugorowania i zmianowania (forsowanych przez Brukselę w ramach Zielonego Ładu) oraz dopłat bezpośrednich dla małych gospodarstw do 5 ha. W spotkaniu wzięło udział m.in. dwóch wiceministrów rolnictwa - Stefan Krajewski i Adam Nowak, a także dyrektor Departamentu Płatności Bezpośrednich Joanna Czaplą. Ze strony spółdzielczej w spotkaniu uczestniczyli: Prezes Zarządu KRS dr inż. Mieczysław Grodzki, Zygmunt Paśnik (Wiceprezes Zarządu KRS w poprzedniej kadencji) oraz Wojciech Styburski, członek Zgromadzenia Ogólnego KRS.

W Uchwale nr. 65 Komitet zatwierdził propozycję odejścia od obowiązkowego ugorowania, które - zdaniem resortu - powinno być dobrowolne, natomiast Uchwała nr. 66 dotyczyła umożliwienia niewielkim gospodarstwom rolnym uzyskania dopłat bezpośrednich na podstawie składanego oświadczenia, wzorem ubiegłego roku.

Obie propozycje zostały przyjęte przez Komitet Monitorujący, a następnie - po uzyskaniu akceptacji członków Komitetu - będą zgłoszone w Brukseli jako propozycja zmian w Planie Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej. □

XX Edycja Konkursu na najlepszą pracę badawczą z zakresu spółdzielczości

Krajowa Rada Spółdzielcza rozpoczyna przyjmowanie prac w XX Edycji Konkursu na najlepszą pracę badawczą poświęconą spółdzielczości. Celem Konkursu jest zwiększenie zainteresowania środowisk naukowych i akademickich badaniami nad spółdzielczością, którego efektem mogą być rzetelne analizy aktualnych zjawisk w spółdzielczości różnych branż - prowadzone zarówno od strony gospodarczej, jak i społecznej - a także badania w obszarze historii spółdzielczości i jej rozwoju. Prace będą oceniane m.in. pod kątem walorów edukacyjnych oraz popularyzowania współpracy między praktyką spółdzielczą, a nauką. Nagrody w ramach Konkursu są przyznawane w trzech kategoriach:

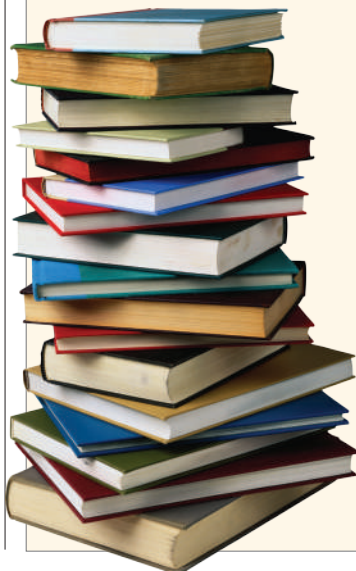
- za pracę badawczą, prowadzoną przez uczelnie wyższe w ramach projektów badawczych, programów naukowych itp.,
- za pracę doktorską lub habilitacyjną,
- za pracę magisterską, licencjacką, inżynierską lub dyplomową.

Prace obronione lub opublikowane po 15 maja 2023 można nadsyłać do Krajowej Rady Spółdzielczej w terminie **do 15 maja 2024** na adres:

Spółdzielczy Instytut Badawczy
Krajowa Rada Spółdzielcza
ul. Jasna 1, 00-013 Warszawa
z dopiskiem: *Konkurs na najlepszą pracę badawczą z zakresu spółdzielczości*

Instytucjami uprawnionymi do zgłaszania wniosków są uczelnie wyższe, instytuty naukowo-badawcze (w tym spółdzielcze) spółdzielcze związki rewizyjne i spółdzielnie.

Regulamin i szczegóły: krs.com.pl

Inauguracyjne posiedzenia i pierwsze dyskusje nad bieżącymi sprawami

Spotkania komisji problemowych ZO KRS

Komisja Spółdzielczości Konsumentów

Przewodniczący: Marcin Chabucki,
Gminna Spółdzielnia „S.Ch.” w Nowem

Zastępca: Wiesław Sznaza, „Społem” PSS
w Elblągu

Sekretarz: Marek Czapski, OSM Siedlce

Komisja rozpoczęła dyskusję na temat handlu w niedziele, gdyż w Sejmie pojawił się projekt ustawy przywracającej dwie niedziele handlowe w miesiącu. Został on złożony w marcu przez grupę posłów Polski2050 reprezentowanych przez Ryszarda Petru. Jak podkreślano, ograniczenie handlu w niedziele było osiągnięciem nie tylko związków zawodowych pracowników handlu (o czym na ostatnim posiedzeniu ZO KRS wspominał Alfred Bujara) ale i polskich sieci handlowych, w tym „Społem”, które aktywnie lobbowało na rzecz wprowadzenia ograniczeń. Zakaz uderzył głównie w duże sieci i galerie, a pomógł małym sklepom. Szybko jednak powstały luki prawne i wyłączenia, które pozwoliły niektórym podmiotom uzyskać przewagę konkurencyjną. Komisja rozpoczęła dyskusję na temat ewentualnego wsparcia wniosku KZRSS „Społem” o zaostreżenie przepisów w zakresie tzw. „przeważającej działalności gospodarczej”, które umożliwiają sieciom handlowym obchodzenie prawa. Zdania na temat liberalizacji ustawy były jednak podzielone. □

**Komisja Prawa i Legislacji
Spółdzielczej**

Przewodniczący:
Agnieszka Serba-Chrzanowska, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Suchanino” w Gdańsku

Zastępca: Krzysztof Mularski,
Spółdzielnia „Przyjaźń” w Gdańsku

Sekretarz: Mariusz Małachowski,
„Społem” PSS w Pile

Od 9 kwietnia br. w „Domu pod Orłami” odbywały się inauguracyjne posiedzenia komisji problemowych Zgromadzenia Ogólnego KRS. Dokonano wyboru Prezidium każdej komisji oraz przedyskutowano założenia do planu pracy, nakreślając bieżące problemy.

Jest to nowa komisja problemowa, powołana przez ZO KRS w celu monitorowania wszelkich zmian legislacyjnych dotyczących spółdzielczości, opiniowania bieżących projektów, opracowywania własnych propozycji i lobbowania za ich wdrożeniem. Członkowie Komisji zadeklarowali, że chcą rozpocząć wymianę opinii na temat różnych aktów prawnych w swoich środowiskach, a następnie przekazywać wnioski co do kierunków zmian. Komisja będzie więc blisko współpracować ze Zgromadzeniem Ogólnym KRS uczestnicząc w formułowaniu stanowisk i konsultowaniu projektów ustaw i rozporządzeń. Przewodniczący Zgromadzenia Andrzej Półrolniczak wskazał, że obecnie konsultowanych jest kilka projektów ustawy, m.in. o kredycie mieszkaniowym, a także o zmianie niektórych ustaw w celu deregulacji prawa gospodarczego i administracyjnego oraz o zmianie ustawy o społecznych formach rozwoju mieszkaniowego i niektórych innych ustaw. Członkowie Komisji zaproponowali, że podzieli się na mniejsze grupy eksperckie, a ich pierwszym zadaniem będzie analiza stanu prawnego wszystkich branż spółdzielczych, jako podstawa do dalszych prac. □

Komisja Lustracji Spółdzielczej

Przewodniczący:
Joanna Koch-Kubas
Regionalny Związek Rewizyjny
Spółdzielni Mieszkaniowych w Katowicach

Zastępca: Józef Formela,
Gminna Spółdzielnia
„Samopomoc Chłopska” w Sierakowicach

Sekretarz: Zenona Zalewska
Bank Spółdzielczy w Zambrowie

Członkowie Komisji zadeklarowali gotowość dokonania przeglądu wszystkich aktów regulujących prowadzenie lustracji w spółdzielniach i opracowania dokumentu, który następnie będzie konsultowany z przedstawicielami

spółdzielczych związków rewizyjnych. Dyskutowano także nad stworzeniem w Krajowej Radzie Spółdzielczej wspólnej ogólnodostępnej bazy danych w zakresie lustracji, lustratorów i ich szkoleń. □

**Komisja Samorządu
Spółdzielczego i Promocji**

Przewodniczący: Zbigniew Sokół,
Fordońska Spółdzielnia Mieszkaniowa
w Bydgoszczy

Zastępca: Jerzy Rybka,
Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa
„Samopomoc Chłopska” w Rzeszowie

Sekretarz: Marek Banaszak,
Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu

Na posiedzeniu 11 kwietnia br. członkowie Komisji zainicjowali dyskusję nad różnymi formami promowania spółdzielczości. Zaproponowane zostały rozwiązania: wynajęcie profesjonalnej agencji reklamowej, organizacja wyjazdów studyjnych i spotkań służących upowszechnianiu dobrych praktyk w różnych branżach spółdzielczych, wzmocnienie działań integrujących środowisko spółdzielcze poprzez organizację konferencji, wyjazdów i spotkań, stworzenie platformy internetowej, za pomocą której spółdzielnie mogłyby się promować i wymieniać informacje o usługach i produktach, zatrudnienie rzecznika prasowego. Podkreślano konieczność większej aktywności zarządów poszczególnych spółdzielni w upowszechnianiu informacji o podejmowanych inicjatywach lokalnych i częstszy kontakt z prasą spółdzielczą. Członkowie

Komisji byli jednomyślni, że dziś informacja rozprzestrzeniona się przede wszystkim w internecie i że należy dobrze wykorzystać ten kanał do popularyzacji spółdzielczości. Jednakże w pierwszej kolejności trzeba opracować koncepcję promocji, zastanowić się wspólnie - co chcemy promować i do kogo ten przekaz ma trafić. Do końca kwietnia br. członkowie Komisji mają przesyłać do Biura Zarządu KRS własne propozycje w zakresie popularyzowania spółdzielczości. □

**Komisja
Finansów Spółdzielczych**

Przewodniczący: Jan Grzesiek,
Bank Spółdzielczy w Jarocinie

Zastępca: Rafał Matusiak, Krajowa SKOK

Sekretarz: Roman Dawidowski,
Bank Spółdzielczy w Sierakowicach

Komisja, składająca się w przeważającej większości z przedstawicieli banków spółdzielczych zapowiedziała, że nie będzie działać jedynie na rzecz bankowości spółdzielczej, ale także dla pozostałych branż. Jej członkowie mają wymieniać się m.in. informacjami na temat programów, z których spółdzielnie mogłyby pozyskać dotacje na różne formy działań i na inwestycje, a następnie upowszechniać tę wiedzę. Podczas inauguracyjnego spotkania poruszony został także bieżący problem sektora - Roman Dawidowski i Marek Banaszak poinformowali o stanowisku Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w sprawie kwalifikowalności banków spółdzielczych w projektach w ramach działania 2.2 i 2.21 POWER, które nie traktuje banków spółdzielczych jako mikro-małych i średnich przedsiębiorców. Na tej podstawie dokonane będą wyłączenia niekwalifikowanych kosztów wsparcia BS i konieczność zwrotu środków wraz z odsetkami. Ponadto, w przypadku utwierdzenia się stanowiska PARP, banki spółdzielcze nie będą mogły pozyskiwać środków unijnych na sfinansowanie cyberbezpieczeństwa. Przedstawiciele Komisji poprosili Zarząd Krajowej Rady Spółdzielczej o wsparcie i interwencję w tej sprawie. □

**Komisja Spółdzielczości
Ekonomii Społecznej**

Przewodniczący: Cezary Miżejewski,
Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni
Socjalnych

Zastępca: Beata Marciniak-Kędziora,
Zakłady Chemiczne „UNIA”
Spółdzielnia Pracy w Poznaniu

Sekretarz: Hubert Pora,
Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni
Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych

Zadaniem Komisji będzie dążenie do zwiększenia obecności i widoczności spółdzielni różnych branż w ruchu ekonomii społecznej oraz zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw spółdzielczych poprzez ułatwienie im dostępu do wsparcia dedykowanego przedsiębiorstwom społecznym. Członkowie Komisji zwracali uwagę, że spółdzielczość socjalna - będąca stosunkowo młodą branżą - jest mało znana także w spółdzielczym świecie i oceniana poprzez filtr stereotypów, jakie wiążą się z zatrudnieniem socjalnym. Ważnym aspektem będzie więc kształtowanie świadomości, popularyzacja i promocja dobrych praktyk. Może być w tym pomocna analiza danych statystycznych gromadzonych przez GUS, oraz zapraszanie na posiedzenia Komisji ekspertów z różnych dziedzin. □

**Komisja
Spółdzielczości Rolniczej**

Przewodniczący: Władysław Kotodziej,
Regionalny Związek Rewizyjny Spółdzielni
Produkcji Rolnej

Zastępca: Wojciech Styburski,
„Agrointegracja”

Sekretarz: Teresa Jędraszek, OSM Głuchów

Komisja, będąca w stałym kontakcie z kierownictwem oraz odpowiednimi departamentami Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, uczestniczy w opiniowaniu nadesłanych przez resort aktów prawnych, a także formułuje własne postulaty, które mają na celu poprawę warunków działania spółdzielni rolniczych i wiejskich. Także w tej kadencji wszystkie te działania będą kontynuowane, a rekomendacje do wsparcia pożądanymi dla spółdzielni rolniczych rozwiązaniami będą przedkładane Zarządowi i Zgromadzeniu Ogólnemu KRS. Komisja ma także zająć się przeglądem wniosków VII Kongresu Spółdzielczości dotyczących rolnictwa, promowaniem interesujących inicjatyw dotyczących m.in. samoorganizacji rolników, które jej członkowie będą mogli poznać bezpośrednio podczas wjazdów studyjnych zaplanowanych raz w roku. □

opr. Klementyna Zygarowska

Tekst jednolity ustawy z dnia 16 września 1984 r.

Prawo spółdzielcze

według stanu prawnego
na dzień 1 stycznia 2024 roku.

W cyklu „Biblioteczka Krajowej Rady Spółdzielczej ukazał się tekst jednolity ustawy z dnia 16 września 1984 r. Prawo spółdzielcze według stanu prawnego na 1 stycznia 2024 roku. Mamy nadzieję, że ta podręczna broszurka będzie pomocna w codziennej pracy organów spółdzielni.

zamówienia: tecza.polska@krs.com.pl

20 cena:
zł brutto

SKOK znajdziesz:

- w każdym z 16 województw,
- w ponad 83% powiatów
(w 317 z 380 powiatów w Polsce
znajduje się placówka SKOK)

**Zapoznaj się z ofertą Spółdzielczej
Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej
w Twojej okolicy!**

www.skok.pl

Kalendarium:

- ✓ **4 kwietnia** - Posiedzenie EuroCOOP
- ✓ **7 kwietnia** - WYBORY SAMORZĄDOWE
- ✓ **9 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Spółdzielczości Konsumentów ZO KRS.
- ✓ **9-11 kwietnia** - Konferencja „Społem 2024” organizowana przez KZRSS „Społem”
- ✓ **10 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Prawa i Legislacji ZO KRS.
- ✓ **11 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Samorządu Spółdzielczego i Promocji ZO KRS.
- ✓ **11 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Lustracji ZO KRS.
- ✓ **11-12 kwietnia** - Konferencja spółdzielcza „Wystąpienia publiczne - komunikacja w kryzysie”. Hotel Mistral w Gniewinie, organizator: Pomorski Regionalny Związek Rewizyjny Spółdzielni.
- ✓ **12 kwietnia** - Konferencja „Więcej niż mieszkać! Działalność społeczna, oświatowa i kulturalna spółdzielni mieszkaniowych”. Poznań, Dom Kultury „Jędrus” SM „Osiedle Młodych”. Organizator: Polskie Towarzystwo Mieszkaniowe.
- ✓ **12 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Spółdzielczości Rolniczej ZO KRS.
- ✓ **12 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Finansów Spółdzielczych ZO KRS.
- ✓ **13 kwietnia** - Jubileusz 100-lecia działalności Banku Spółdzielczego w Nowym Tomyślu.
- ✓ **15 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Spółdzielczej Ekonomii Społecznej ZO KRS.
- ✓ **16 kwietnia** - Szkolenie „Rachunkowość i analiza sprawozdań finansowych dla kontrolujących”. Organizator - Krajowa Rada Spółdzielcza.
- ✓ **18 kwietnia** - Zgromadzenie Przedstawicieli Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych, Dom Dziennikarza w Kazimierzu Dolnym, początek - godz. 14.00
- ✓ **18 kwietnia** - szkolenie online „Przygotowanie do walnego zgromadzenia w spółdzielniach - aspekty praktyczne”. Organizator: Krajowa Rada Spółdzielcza
- ✓ **25 kwietnia** - Inauguracyjne posiedzenie Komisji Spółdzielczości Mieszkaniowej ZO KRS.

Wyniki wyborów samorządowych 7 kwietnia 2024

Spółdzielcy w samorządach

Miło nam poinformować, że w ostatnich wyborach samorządowych mandaty do sprawowania funkcji w strukturach samorządów terytorialnych różnych szczebli otrzymało pięcioro przedstawicieli Zgromadzenia Ogólnego KRS. Dla wszystkich spółdzielców z tej listy będzie to już kolejna kadencja działalności na rzecz lokalnych społeczności.

Julian Brewka - Prezes Zarządu Złotowskiej Spółdzielni Handlowo-Produkcyjnej po raz kolejny zasiądzie w Radzie Powiatu Złotowskiego - w ubiegłej kadencji był Przewodniczącym Rady. Startował z listy KKW Porozumienie Samorządowe w Złotowskim i uzyskał 384 głosy.

Jan Grzesiek - Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Jarocinie po raz kolejny wejdzie do Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, w którym zasiada niemal nieprzerwanie od 1992 roku. W minionych kadencjach sprawował już funkcje m.in. Przewodniczącego Sejmiku oraz szefa Komisji Budżetowej. Startował z listy KKW Trzecia Droga-PSL-PL2050 i zebrał 7 661 głosów.

Teresa Jędraszek - Prezes Zarządu Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Głuchowie po raz piąty uzyskała mandat do Rady Powiatu Skierniewickiego - poprzednie trzy kadencje przewodniczyła Radzie Powiatu. Startowała z listy KKW Trzecia Droga-PSL-PL2050, a w swoim okręgu w sumie zebrała 378 głosów.

Zdzisław Kujawa - Prezes Zarządu Gnieźnieńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej uzyskał mandat do Rady Miasta Gniezna już po raz siódmy. W poprzedniej kadencji był Wiceprzewodniczącym Rady Miasta Gniezno. W ostatnich wyborach zdobył 765 głosów startując z listy KKW Koalicja dla Pierwszej Stolicy.

Artur Nycz - Prezes Zarządu Regionalnego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych w Szczecinie uzyskał po raz kolejny mandat do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego startując z listy Koalicji Obywatelskiej. Zebrał 6 977 głosów, uzyskując trzeci wynik spośród wszystkich kandydatów do Sejmiku w swoim okręgu.

Gratulujemy członkom Zgromadzenia Ogólnego, a także wszystkim spółdzielcom, którzy w tej kadencji będą pracować w samorządach. Jednocześnie przypominamy, że **do 15 maja** Biuro Zarządu KRS przyjmuje zgłoszenia kandydatów w XXI Edycji **Konkursu „Samorządowiec-Spółdzielca”**. Szczegóły na stronie krs.com.pl w zakładce „Odznaki, wyróżnienia, konkursy...” □

✓ **W dniach 9-11 kwietnia br. w siedzibie Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Spożywców „Społem” odbyła się Konferencja „Społem 2024” dla przedstawicieli zrzeszonych spółdzielni.** Zarząd przedstawił podejmowane w ostatnim czasie działania, mówiono także o kondycji branży oraz o najważniejszych zmianach prawnych związanych z branżą handlową. Przedstawiono plany cyfrowej transformacji „Społem” i prace nad aplikacją mobilną obsługującą m.in. program lojalnościowy. Jak zwykle na konferencji „Społem” nie zabrakło gości: pierwszego dnia zaprezentowała się Polska Szkoła Handlowa oferująca zrzeszonym spółdzielniom możliwość kształcenia dyplomowanej kadry sklepowej. Drugiego dnia mec. dr Piotr Pałka poprowadził seminarium *Parametry prawno-ekonomiczne w 2024 roku*, a Robert Wądrozki dyrektor ds. handlowych KPH „Społem” Sp. z o.o. omówił badania rynkowe dotyczące segmentu marek własnych. Konferencję podsumowano w dniu 11 kwietnia br. podczas wspólnego śniadania, zastanawiając się na formę przyszłych spotkań i ich lokalizację. □

Konferencja o działalności społeczno-kulturalnej w spółdzielniach mieszkaniowych

Do udziału w spotkaniu zaproszono grono spółdzielców, samorządowców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i animatorów kultury. Obecni byli: senator RP **Waldemar Witkowski**, członek Prezydium ZO KRS, Wiceprezydent Poznania **Mariusz Wiśniewski**, dyr. Wydziału Kultury UMP **Justyna Makowska** i inni. Gości powitali **Ireneusz Schiller** Prezes Zarządu SM „Osiedle Młodych” i Wiceprezes PTM **Tadeusz Stachowski**. Pierwsza część konferencji poświęcona była prezentacjom działalności społeczno-kulturalnej spółdzielni mieszkaniowych, a zaprezentowały się: Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie, Katowicka Spółdzielnia Mieszkaniowa, a także warszawskie spółdzielnie „Służew nad Dolinką” i WSM, a także gospodarz spotkania - SM „Osiedle Młodych” w Poznaniu.

Następnie odbyła się dyskusja panelowa z udziałem przedstawicieli spółdzielni, samorządu terytorialnego, Polskiego Towarzystwa Mieszkaniowego i organizacji pozarządowych zajmujących się kulturą i edukacją. Zwracano uwagę na brak możliwości bezpośredniego pozyskiwania środków publicznych na prowadzoną przez spółdzielnie działalność oświatową, kulturalną i społeczną. Możliwość taką mają natomiast fundacje i stowarzyszenia, które - organizując rozmaite spotkania i imprezy - korzystają często z bazy lokalowej i środków technicznych spółdzielni. Bazę spółdzielczą wkorzystują także samorządy, dla których spółdzielnie są dobrym partnerem: budują infrastrukturę, integrują społeczność lokalną, zaspokajają potrzeby kulturalne mieszkańców, których nie stać na uczestnictwo w kulturze komercyjnej lub pochodzących z ośrodków, w których nie ma placówek kultury.

Zdaniem uczestników debaty, samorządy powinny podzielić się ze spółdzielniami środkami na finansowanie kultury. Powinno także dojść do zmian ustawowych w zakresie korzystania przez spółdzielnie ze środków publicznych na ten cel. Spółdzielnie, jako przedsiębiorstwa, zostały bowiem wykluczone z katalogu organizacji, które mogą starać się o granty. W wielu przypadkach powoduje to konieczność ograniczenia przez nie działalności społeczno-kulturalnej.

Środowisko spółdzielcze wystąpi z inicjatywą ustawodawczą mającą na celu uregulowanie możliwości pozyskiwania środków publicznych bezpośrednio przez spółdzielnie mieszkaniowe. Pierwszym krokiem w tym kierunku stał się Apel do władz państwowych, który został przyjęty i podpisany przez uczestników spotkania. □

Więcej niż mieszkać!

W dniu 12 kwietnia br. w Domu Kultury „Jędrus” Spółdzielnia Mieszkaniowa „Osiedle Młodych” w Poznaniu odbyła się konferencja pod hasłem „Więcej niż mieszkać - Działalność społeczna, oświatowa i kulturalna spółdzielni mieszkaniowych”. Jej organizatorami było Polskie Towarzystwo Mieszkaniowe oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa „Osiedle Młodych”.

Panel dyskusyjny, od lewej: Iwona Raube - kierowniczka Działu Kultury SM „Osiedle Młodych” (prowadząca), Grzegorz Jura - Przewodniczący Komisji Kultury i Nauki Rady Miasta Poznania, Grzegorz Okoński - Sekretarz Generalny PTM i Prezes Zarządu MSM „Energetyka” w Warszawie, Marcin Kostaszuk - Wicedyrektor Wydziału Kultury UMP, Małgorzata Gładysiak - Kierowniczka Domu Kultury „Orle Gniazdo” w Poznaniu, Piotra Pałka - prof. SANS, radca prawny (fot.: Piotr Majewski).

APEL DO WŁADZ PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH

„TAK” DLA WSPIERANIA ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ, OŚWIATOWEJ I KULTURALNEJ PROWADZONEJ PRZEZ SPÓŁDZIELNIE MIESZKANIOWE (fragment)

Działalność społeczna, oświatowa, kulturalna i sportowa prowadzona przez spółdzielnie mieszkaniowe stanowi bardzo istotny element życia mieszkańców miast i miasteczek, element często niedoceniany. Dla wielu osób, w tym dla seniorów i rodziców z małymi dziećmi, bogata oferta zajęć i wydarzeń przygotowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe stanowi jedyną możliwość podjęcia różnych form aktywności w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. (...) Na przykładzie wielu spółdzielni możemy z satysfakcją odnotować, że duża część z nich działa z powodzeniem do chwili obecnej, niekiedy zastępując w tej materii jednostki samorządu terytorialnego (...).

Tak ważną dla członków działalność, spółdzielnie finansują z własnych środków, które często nie są wystarczające i powodują konieczność zmniejszania zakresu tej działalności. Dlatego w imieniu członków spółdzielni mieszkaniowych apelujemy do władz państwowych i samorządowych o podjęcie działań w kierunku wsparcia ze środków publicznych działalności społecznej, oświatowej, kulturalnej i sportowej prowadzonej przez spółdzielnie mieszkaniowe, a w szczególności wnioskujemy o:

- dofinansowanie spółdzielczych instytucji kultury ze środków publicznych, pochodzących zarówno z budżetu państwa, jak i jednostek samorządu terytorialnego poprzez dotacje:
  - podmiotowe - na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych;
  - celowe - na finansowanie lub dofinansowanie wskazanych zadań i programów.
- możliwość startowania w konkursach i zdobywania dotacji na realizację zadań publicznych dotyczących działalności społecznej, oświatowej i kulturalnej.

Chcemy być traktowani jak organizacje społeczne, a nie jak przedsiębiorcy. Zgodnie bowiem z VII Międzynarodową Zasadą Spółdzielczą „spółdzielnie pracują na rzecz właściwego rozwoju społeczności lokalnych, w których działają (...)”. W tym celu zwracamy się do władz państwowych i samorządowych o opracowanie „mapy drogowej” wspierania spółdzielni mieszkaniowych w ww. zakresie. Apel zostanie skierowany do jednostek samorządu terytorialnego w Polsce oraz władz państwowych z prośbą o udzielenie odpowiedzi w najkrótszym możliwym terminie, aby można było je przedstawić na najbliższych Walnych Zgromadzeniach Członków Spółdzielni. Jednocześnie wyrażamy gotowość współpracy w powyższym zakresie, zarówno z przedstawicielami władz państwowych, jak i samorządowych.

Poznań, 12 kwietnia 2024 r.

Nowe możliwości współpracy różnych branż spółdzielczych

Spółdzielczość, a ekonomia społeczna

■ Czym jest ekonomia społeczna, jak powstała i skąd się wywodzi?

- Ekonomia społeczna to nurt społecznego gospodarowania, które stawia sobie za cel nie tyle osiągnięcie zysku, co realizację celów społecznych. Są to więc działania związane z zatrudnianiem osób, którym trudniej funkcjonować na rynku pracy, a także z wdrażaniem różnych usług społecznych. Takie inicjatywy pojawiały się już pod koniec XIX wieku przy istotnej, pionierskiej roli spółdzielczości. Dlatego spółdzielczość jest najbardziej naturalną formą ekonomii społecznej, choć obok niej funkcjonują inne - stowarzyszenia, organizacje obywatelskie itp. Ich rozwój był odpowiedzią na bieżące problemy różnych społeczeństw. We Włoszech np. pojawił się problem rezydentów szpitali psychiatrycznych, którzy z jednej strony nie mogli w nieskończoność zajmować miejsc w placówkach opieki zdrowotnej, a z drugiej strony nie mieli szans na znalezienie pracy na otwartym rynku. Tak narodził się pomysł spółdzielni socjalnej. Podobne inicjatywy wykiełkowały w Niemczech w postaci spółki *non profit*, czy we Francji - jako przedsiębiorstwa użyteczności społecznej. Z czasem ekonomia społeczna stała się istotnym sektorem, generującym rozmaite inicjatywy europejskie i krajowe.

■ A jak było w Polsce?

- U nas początki współczesnej ekonomii społecznej związane były z kryzysem lat 90. Na przełomie 2000 i 2001 roku w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej zastanawialiśmy się nad aktywizacją zawodową pewnych grup, które boleśnie odczuły skutki transformacji. Urzędy Pracy nie radziły sobie z ogromnym bezrobociem i ówczesny minister Jerzy Hausner dał zielone światło dla opracowania ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Powstały wówczas Centra Integracji Społecznej, które działały na rzecz reintegracji biernych zawodowo osób, jednakże nie dawały im zatrudnienia. Wtedy pomyśleliśmy - może wykorzystać w tym celu formę spółdzielni pracy? Pojawiała się możliwość np. refundacji składek na ZUS...

■ Musiałoby się jednak zebrać 10 osób...

- No właśnie. Szybko uświadomiliśmy sobie, że należy poszukać czegoś innego. Dlatego przy pracy nad Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dokonaliśmy korekty w Prawie spółdzielczym wprowadzając do obrotu prawnego pojęcie spółdzielni socjalnej

O spółdzielczości, ekonomii społecznej oraz o szansach, jakie daje spółdzielniom różnych branż uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego rozmawiamy z **Cezarym Miżejewskim**, Przewodniczącym Komisji Ekonomii Społecznej Zgromadzenia Ogólnego KRS i Prezesem Ogólnopolskiego Związku Spółdzielni Socjalnych.

Cezary Miżejewski - polityk społeczny, działacz związkowy, spółdzielca. Absolwent Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, w latach 80. członek Związku Młodzieży Demokratycznej (1980) oraz Międzyzakładowego Robotniczego Komitetu „Solidarności” (MRKS), współzałożyciel nielegalnej PPS w 1987 r. W latach 1993-1997 został wybrany do Sejmu z listy SLD. Od 2002 był doradcą ministra pracy i polityki społecznej Jerzego Hausnera, od 2003 roku dyrektorem departamentu rynku pracy w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. W latach 2004-2005 pełnił funkcję podsekretarza stanu w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, następnie Wiceministra Polityki Społecznej. Przygotowywał m.in. Narodową Strategię Integracji Społecznej, koordynował prace nad Krajowym Planem Działań na rzecz Integracji Społecznej oraz Strategią Polityki Społecznej 2007-2013.

W latach 2005-2009 był doradcą Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, gdzie współtworzył kluczowe dla ekonomii społecznej akty prawne: Ustawę o zatrudnieniu socjalnym, Ustawę z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych i inne. W 2009 został pracownikiem spółdzielni socjalnej (obecnie związany jest ze Spółdzielnią Socjalną „Perunica” w Byczynie) oraz przewodniczącym Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych. W 2015 wszedł w skład działającego przy Ministerstwie Rodziny Pracy i Polityki Społecznej Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, a w ubiegłym roku objął funkcję wiceprzewodniczącego KKRES. Na VI Kongresie Spółdzielczości został wybrany do Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej, gdzie objął funkcję Przewodniczącego Komisji Ekonomii Społecznej.

jako odmiany spółdzielni pracy. Zmiany te weszły w życie z pierwszym maja 2004 roku, poprzedzając właściwą ustawę o spółdzielniach socjalnych, która została uchwalona w kwietniu 2006 roku.

■ Jaka to była wówczas ustawa, czy mogła rozwiązać problem?

- Teoretycznie spełniała ona część naszych oczekiwań, ale w praktyce wciąż uniemożliwiała rozwój przedsiębiorstw społecznych w Polsce. Przede wszystkim błędnie zakładała, że spółdzielnię socjalną założą wyłącznie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, co szybko okazało się mrzonką. Udało się to zmienić, udało się też zmniejszyć grupę założycielską do pięciu osób. Poważniejszym problemem stały się absurdalne zabezpieczenia wymagane przez urzędników przy udzielaniu dotacji, co skutecznie odstraszało potencjalnych zainteresowanych. Staraliśmy się temu przeciwdziałać tworząc w ministerstwie pracy fundusz wspierania spółdzielczości socjalnej. Ale

przełom w podejściu nastąpił dopiero po wizycie studyjnej grupy ekspertów i parlamentarzystów we Włoszech, w której wzięli udział przedstawiciele całej polskiej sceny politycznej. Pomogło im to zrozumieć, że rozwiązania w zakresie ekonomii społecznej wcale nie naruszają zasady konkurencyjności i nie zagrażają przedsiębiorcom, a wręcz przeciwnie - dają społeczne benefity w postaci rozwoju lokalnego. Po tym wyjeździe udało się wprowadzić zmiany w ustawie, pojawiły się spółdzielnie socjalne zakładane przez organizacje pozarządowe lub samorząd terytorialny.

■ Ile spółdzielni socjalnych obecnie funkcjonuje?

- W rejestrze Ogólnopolskiego Związku jest dziś ok. 1500 spółdzielni socjalnych, natomiast raport GUS, który bierze pod uwagę składki na ubezpieczenie społeczne wnoszone przez przedsiębiorców, mówi o ok. 900 spółdzielniach. Nie są to podmioty duże, przeciętnie zatrudniają na

umowy o pracę 5-7 osób, z czego 61 proc. pracowników to osoby zagrożone wykluczeniem. Połowa spółdzielni socjalnych zatrudnia osoby z niepełnosprawnościami, 55 proc. prowadzi działalność reintegracyjną - od samopomocowego wsparcia udzielanego członkom, po zorganizowane formy działania, np. uczestnictwo w kulturze. I należy podkreślić, że są to przedsiębiorstwa trwałe, obecnie wiele z nich obchodzi jubileusze 10-lecia. Wskaźnik trwałości przedsiębiorstw powstałych w oparciu o fundusze europejskie wynosi 70 proc. i spółdzielnie socjalne nie są tu wyjątkiem.

■ **A czemu została uchwalona ustawa o ekonomii społecznej? Czy nie wystarczyła dotychczasowa ustawa o spółdzielniach socjalnych?**

- Ustawa o ekonomii społecznej powstała pod wpływem nacisków innych form prawnych. Wraz z pojawieniem się możliwości uzyskania wsparcia dotacyjnego na cele społeczne działalność taką zaczęły prowadzić także stowarzyszenia i rozmaite organizacje pozarządowe. Szacuje się, że spośród 100 tys. działających organizacji pozarządowych ok. 5,5 tys. mogłoby uzyskać status „przedsiębiorstwa społecznego”. Dlatego konieczne było szersze ujęcie problemu i nadanie tym organizacjom możliwości, które wywalczyliśmy dla spółdzielni socjalnych - np. stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych czy preferencje przy tzw. przetargach podprogowych. I to jest, moim zdaniem, w porządku. Natomiast nie jest w porządku, że status przedsiębiorstwa społecznego mogą obecnie w łatwy sposób uzyskiwać także tzw. spółki „non profit”.

■ **Dlaczego?**

- Bo istotą przedsiębiorstwa społecznego jest demokratyczny udział pracowników, a nie zatrudnienie przez przedsiębiorcę kilku osób wykluczonych. Na tej zasadzie to i „Biedronka” może stać się przedsiębiorstwem społecznym. Dochodzimy tu do sedna ekonomii społecznej, która ma nie tyle przynosić zysk, co stwarzać ludziom warunki do współuczestnictwa. Oczywiście, nie każdy ma kompetencje do bycia współwłaścicielem przedsiębiorstwa, ale są przecież różne formy współdecydowania o sprawach firmy. Pracownicy spółdzielni socjalnych po przeprowadzeniu 12 miesięcy mają prawo wypełnić deklarację członkowską, a spółdzielnia nie może ich nie przyjąć. Oczywiście, muszą wnieść udziały, które niekiedy są zaporowe.

■ **Czy ludzie jednak chcą się angażować?**

- Z tym bywa różnie. W spółdzielniach socjalnych, które powstawały bar-

dzo szybko w ramach jakiegoś projektu, często nie było czasu na zbudowanie zespołu. Nieraz członkowie rozchodzili się, bo nie byli w stanie przyjąć jednego kierunku działania. Ale spółdzielnie, które przeżyły takie kryzysy są dziś poważnymi przedsiębiorstwami, brnymi pod uwagę m.in. przez ministerstwo pracy przy kształtowaniu kierunków polityki społecznej w Polsce.

■ **A czy preferencje, jakie daje przedsiębiorstwom społecznym nowa ustawa, nie są solą w oku innych firm działających na rynku?**

- Oczywiście od czasu do czasu pojawiają się pretensje, ale rośnie też świadomość że wsparcie działalności niekomercyjnej to aktualny trend w wielu krajach europejskich. Polskie prawo zamówień publicznych sporo takich rozwiązań zaadoptowało, choć sytuacja wciąż jest daleka od ideału. Najgorsze jest, że od lat nieodmiennie króluje u nas zasada najtańszej oferty, która jest wartością nadrzędną i pozwala wygrywać przetargi różnym prywatnym „firemkom” stosującym dumping socjalny. My szcycimy się tym, że przedsiębiorstwa społeczne, aby dostać dotacje, muszą zatrudnić pracowników na umowy o pracę - to jest osiągnięcie, o które walczyliśmy. Ale samorządowcy, bojąc się oskarżeń o niegospodarność, kierują się dyktatem najniższych cen i nie jest to kwestia przepisów, ale pewnej kultury organizacyjnej, a raczej jej braku. Już 10 lat temu starałem się to zmienić proponując Krajowej Radzie Izb Obrachunkowych wspólne opracowanie projektów uchwał samorządowych i stworzenie pewnych wzorcowych, autoryzowanych przykładów do wykorzystania przez samorządowców. Nic wówczas z tego nie wyszło. Potrzeba jeszcze dużo wysiłków, ale jestem przekonany, że władze wreszcie będą musiały podjąć jakieś decyzje. Kwestie społeczne narastają, rozwiązania wielu problemów upatruje się w deinstytucjonalizacji usług środowiskowych i rodzinnych...

■ **A jaki jest sens rozszerzania zasad ekonomii społecznej na inne, poza socjalnymi, branże spółdzielcze?**

- Dyskutowaliśmy o tym ostatnio w Krajowym Komitecie Ekonomii Społecznej. Mamy wrażenie że po wejściu w życie ustawy o ekonomii społecznej status przedsiębiorstwa społecznego stał się dostępny także dla organizacji społecznych, które z założenia nie były pomyślane jako przedsiębiorstwa. A przecież my tworzyliśmy system ekonomii społecznej dla przedsiębiorstw, jakimi są np. spółdzielnie - a nie dla organizacji społecznych. Chcemy ten sens zachować i zrównoważyć liczbę „beneficjentów” ustawy, dodając do listy kolejne typy spółdzielni.

Rozpoczęliśmy od spółdzielni pracowniczych i mamy nadzieję na poszerzenie tego zakresu w toku prac nad nowelizacją ustawy. Ale nasze plany idą jeszcze dalej - będziemy zabiegać o to, by podmioty ekonomii społecznej nie tylko mogły uczestniczyć w projektach i konkursach, ale by miały istotny wpływ na współkreowanie polityk regionalnych.

■ **A jak jest w tej chwili?**

- Organizacje te jeśli są zapraszane do stołu, to jedynie z głosem doradczym i nie współuczestniczą w podejmowaniu decyzji. Ale zmiana nastąpi, o czym świadczy ukierunkowanie obecnej polityki społecznej na deinstytucjonalizację. W ciągu 5 lat samorządy mają sporządzić lokalne plany deinstytucjonalizacji, w których opracowaniu uczestniczyć będą przedstawiciele ekonomii społecznej. Dziś stawką jest dopuszczenie poszczególnych przedsiębiorstw społecznych do uczestnictwa w tych zespołach. Moim zdaniem spółdzielnie, jako firmy, które na co dzień zderzają się z realiami prowadzenia działalności gospodarczej w środowiskach lokalnych, są najlepiej przygotowane do realizacji konkretnych działań - dysponują kadrami, doświadczeniem, wypracowanymi strategiami. Mam nadzieję, że spółdzielnie innych branż też będą chciały w tym uczestniczyć.

■ **A jak wyglądają wasze relacje z innymi branżami spółdzielczymi?**

- Kontakty zawsze były, ale do tej pory nie podejmowaliśmy istotnych wspólnych inicjatyw. Postrzegano nas jako nową branżę, a nasza specyfika sprawiała, że środowisko „starej” spółdzielczości raczej odnosiło się do nas z dystansem. Chciałbym, aby to się zmieniło, bo kooperacja z pozostałymi branżami spółdzielczymi byłaby dla obu stron bardzo korzystna. Mogłaby powstać np. sieć powiązań z bankami spółdzielczymi, spółdzielniami spożywców i innymi branżami. Pomysłów na współpracę jest wiele - od promocji produktów lokalnych, po tworzenie wspólnych usług. Dziś jakość produktów i usług ekonomii społecznej nie odbiega od poziomu oferty innych uczestników rynku. A przy tym spółdzielnie socjalne tworzą osoby otwarte, innowacyjne, które chętnie współpracują ze sobą nawzajem. Nic nie stoi na przeszkodzie, by rozpoczęły kooperację z innymi branżami spółdzielczymi, nie tylko na rynkach lokalnych, ale i systemowo. Mam nadzieję, że będziemy o tym rozmawiać w Komisji Spółdzielczości Ekonomii Społecznej Zgromadzenia Ogólnego KRS.

■ **Dziękuję za rozmowę.**

rozmawiała
Klementyna Zygarowska

Czekamy na najlepszy fotoreportaż o spółdzielni uczniowskiej w roku szkolnym 2023/2024

Konkurs dla spółdzielni uczniowskich

Do uczestnictwa w Konkursie zapraszamy członków spółdzielni uczniowskich zarówno ze szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych. Aby wziąć w nim udział należy wypełnić formularz, który pobrać można ze strony www.krs.org.pl (zakładka „Aktualności”) i wraz z fotoreportażem oraz krótkim opisem etapów tworzenia fotoreportażu i informacjami na temat jego autorów przesłać go do organizatorów. Można to zrobić na dwa sposoby:

- elektronicznie, na adres Fundacji Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej frsu@frsu.pl
- na innym nośniku danych, pocztą na adres: Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej, ul. Malborska 65, 30-646 Kraków.

**Termin nadsyłania prac
13 maja - 17 maja 2024 r.**

Organizatorzy Konkursu pragną nie tylko poznać działania kooperatyw szkolnych, które w ostatnim czasie muszą zmagać się z różnymi wyzwaniami, ale także je upowszechniać. Dlatego też najlepsze prace będą opublikowane na stronach internetowych KRS i FRUSU oraz przedstawione na łamach „Tęczy

Krajowa Rada Spółdzielcza, we współpracy z Fundacją Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej, ogłasza doroczny konkurs dla spółdzielni uczniowskich. Będziemy w nim oceniać fotoreportáže dokumentujące działalność spółdzielni uczniowskich w roku szkolnym 2023/2024. Zwycięska spółdzielnia zostanie uhonorowana Pucharem KRS oraz nagrodą rzeczową w postaci sprzętu przydatnego w działalności SU, lub karty подарunkowej.

Polskiej”. To najlepsza metoda, by jak największą liczbę osób uświatomiło sobie, że zasady i wartości spółdzielcze sprawdzają się w każdym wieku i w każdych warunkach.

Jaki powinien być konkursowy fotoreportaż?

Dotyczyć ma przynajmniej półrocznych działań danej spółdzielni, udokumentowanych w formie tradycyjnej (tekst + ponumerowane i opisane zdjęcia), a także prezentacji lub materiału wideo. Powinien zawierać:

- nazwę spółdzielni i rok jej powstania.
- informacje dotyczące form jej działalności (opis inicjatyw, zrealizowane i niezrealizowane plany, sukcesy i trudności z jakimi się zmagali członkowie).

- informacje na temat współpracy z innymi organizacjami w szkole oraz w środowisku lokalnym (instytucjami, firmami, spółdzielniami dorosłych, etc.).
- informacje na temat sposobu powstania fotoreportażu (od pomysłu do realizacji).
- informacje o autorach.

Prace oceni Komisja Konkursowa, kierując się następującymi kategoriami: walory artystyczne (1-2 pkt), czytelność, wyrazistość przekazu (1-3 pkt), estetyka wykonania (1-2 pkt), kompleksowość opisanych działań (1-5 pkt), sposób prezentacji tematu (1-3 pkt). Szczegóły dotyczące Konkursu zawiera Regulamin, który również dostępny jest na stronie www.krs.org.pl (zakładka „Aktualności”). Zapraszamy. □

Nasze spółdzielnie

Najmłodsza - najstarsza

Spółdzielnia Uczniowska „Szarotka” działająca w Zespole Szkół im. Bł. Ks. Piotra Dańkowskiego w Jordanowie jest jedną z najstarszych spółdzielni uczniowskich w kraju. Jej działalność rozpoczęła się w latach 60. XX wieku i od tej pory nigdy nie została przerwana.

- Nasza działalność jest wieloaspektowa - mówi **Iłona Błaszyńska**, Prezes Zarządu Spółdzielni. - Prowadzimy działalność w sklepiku szkolnym, przygotowujemy i sprzedajemy ozdoby świąteczne oraz sadzonki roślin. Dbamy o środowisko (m.in. poprzez akcje „Sprzątanie Świata”, zbiórkę puszek i nakrętek plastikowych). Pielęgnowujemy rozległy teren naszej szkoły mieszczącej się w dawnym dworcu - sadzimy krzewy i

kwiaty z własnoręcznie produkowanych przez nas sadzonek, sprzątamy i grabimy liście. Udzielamy się również kulturalnie, przygotowując szkolne występy i akademie, dbamy o wystrój szkoły. Promujemy spółdzielczość w środowisku szkolnym poprzez prowadzenie gazetki ściennej informującej o naszych działaniach, trwałą wystawę pucharów zdobytych w spółdzielczych konkursach, ale także przeprowadzając szkolenia w

klasach pierwszych. Jesteśmy też sponsorem licznych pomocy dydaktycznych, telewizorów, rzutników czy też książek do biblioteki. Część zysków przeznaczamy na dofinansowanie wycieczek zagranicznych dla SU. Zwiedziliśmy już większość krajów europejskich.

Lubimy spędzać ze sobą czas i dobrze się bawić. Organizujemy i uczestniczymy w wielu imprezach szkolnych, propagujemy zdrowy styl życia. Praca w spółdzielni daje nam dużo satysfakcji i uczy pracy w grupie, współdziałania, rozwiązywania konfliktów, rozwija naszą przedsiębiorczość i zdolności interpersonalne. □

W marcu i kwietniu br. odbyły się dwa spotkania klubowe: 18 marca w Spółdzielczym Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym „Optima” ZLSP w Krakowie oraz 9 kwietnia w siedzibie Delegatury Regionalnej ZLSP w Rzeszowie. Uczestniczyli w nich przedstawiciele władz Związku na czele z Prezesem Januszem Paszkowskim, goście z różnych branż spółdzielczych, w tym delegaci na VII Kongres Spółdzielczości oraz członkowie Zgromadzenia Ogólnego KRS, a także przedsiębiorcy i przedstawiciele podmiotów ekonomii społecznej, spółdzielni uczniowskich oraz środowiska naukowego. Na spotkaniu w Krakowie gościł także poseł Rafał Komarewicz.

Wspólnym tematem obu Klubów było omówienie przebiegu VII Kongresu Spółdzielczości, przedstawienie członków nowego Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej. Zwrócono uwagę, że nawet w wąskich środowiskach lokalnych spółdzielcy zbyt mało wiedzą o sobie nawzajem, nie znają przedstawicieli innych branż - co wyszło przy identyfikowaniu osób wybranych do Zgromadzenia Ogólnego KRS z poszczególnych województw. Delegaci uczestniczący w VII Kongresie podzielili się refleksjami - szczególnie interesujące były głosy osób, które od niedawna włączyły się w działalność spółdzielczą i po raz pierwszy miały możliwość kompleksowego jej poznania.

W Krakowie merytoryczną część spotkania, którą prowadziła Barbara Matyaszek-Szarek Prezes Zarządu i współzałożycielka „Heuresis”, została poświęcona zagadnieniom związanym z ESG i wpływem obowiązków w zakresie raportowania niefinansowego - dotyczącego wpływu na środowisko (*environment*), społecznej odpowiedzialności (*social*) oraz ładu korporacyjnego (*corporate governance*) - na podmioty

Kluby Prezesa i Głównego Księgowego ZLSP

Spółdzielcze spotkania

Związek Lustracyjny Spółdzielni powrócił do cyklicznego organizowania spotkań Klubów Prezesa i Głównego Księgowego. Zawsze cieszyły się one dużym zainteresowaniem, ponieważ są miejscem gdzie mogą spotykać się spółdzielnie różnych branż z danego regionu oraz przedsiębiorcy, samorządowcy, przedstawiciele lokalnych organizacji i świata nauki.

Posiedzenie Klubu Prezesa i Głównego Księgowego ZLSP w Krakowie

działające na rynku. ESG obejmuje wymagania w zakresie kwestii środowiskowych i społecznych oraz promowania zrównoważonego rozwoju, ale przede wszystkim daje możliwość rzeczywistej zmiany. Na razie obowiązek raportowania niefinansowego dotyczy dużych firm, ale współpracujące z nimi podmioty też o tym muszą myśleć, gdyż pod uwagę brany jest cały łańcuch dostaw. Prowadząca omówiła terminy wprowadzenia ESG, kogo będzie to dotyczyć i podkreśliła, że warto znać te standardy, gdyż spółdzielnie, współpracując z innymi kontrahentami, mogą być o nie zapytane. Wśród standardów środowiskowych znajduje się m.in. wykorzystanie zasobów i gospodarki o obiegu zamkniętym, Standardy społecznej odpowiedzialności dotyczą takich obszarów jak warunki pracy, bezpieczeństwo, relacje ze społecznością, rozwój i szkolenia czy wpływ

na konsumentów. Z kolei standardy dotyczące ładu korporacyjnego odnoszą się do relacji z dostawcami, prywatności i bezpieczeństwa danych, czy też odpowiedzialnego postępowania w biznesie.

Poseł Rafał Komarewicz w swoim wystąpieniu podkreślił, że sektor spółdzielczy jest ważny dla lokalnej społeczności i gospodarki. Zadeklarował wsparcie w poszukiwaniu możliwości pozyskania środków na sfinansowanie dostosowania się spółdzielni do wymogów ESG. Poinformował, że powstał Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości, w którym skupili się posłowie i senatorowie związani ze spółdzielczością. Będzie to doskonałe miejsce, aby poruszać kwestie dotyczące sektora i walczyć o jego uznanie, wspierające rozwiązania prawne i pełnoprawną obecność w życiu publicznym.

Posiedzenie Klubu Prezesa i Głównego Księgowego ZLSP w Rzeszowie

Ważnym tematem poruszonym przez przedstawicieli różnych branż na posiedzeniu Klubu w Rzeszowie była dyskusja na temat konsolidacji środowiska spółdzielczego i konieczności podjęcia wspólnych działań na rzecz mieszkańców woj. podkarpackiego. Po krótkiej fotorelacji z IX Festynu Spółdzielczego, uczestnicy spotkania jednogłośnie stwierdzili, że należy kontynuować jego organizację, gdyż Festyn niejako wpisał się już w kalendarz imprez Rzeszowa.

Kluby są najlepszym miejscem, aby się spotkać, poznać, wymienić doświadczenia, nawiązać współpracę i przekazywać informacje. Kolejne posiedzenia planowane są w drugim kwartale 2024 roku w Warszawie, Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu, Puławach i Kielcach. □

Z głębokim żalem i smutkiem żegnamy

śp.

Annę Kotwicę

Długoletnią opiekunkę Spółdzielni Uczniowskiej „Dziupla” w Kielcach,
Przewodniczącą Świętokrzyskiej Rady Spółdzielni Uczniowskich,
Sekretarza Rady Fundacji Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej.

Była wspaniałym pedagogiem, nauczycielką matematyki, działaczką spółdzielczą
zawsze gotową do pomocy i działania oraz promotorką idei i wartości
spółdzielczych w środowisku szkolnym.

Pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Związek Lustracyjny Spółdzielni

Energia ze słońca na balkonie, czyli fotobalkonika od Energi Obrotu

Jak podejść do tematu? Jak zweryfikować, czy to rozwiązanie sprawdzi się w danym miejscu? Poniżej znajdują się odpowiedzi na kluczowe pytania, które mogą pojawiać się ze strony mieszkańców budynków wielorodzinnych.

Jakie są warunki montażu fotowoltaiki na balkonie?

Aby zamontować instalację fotowoltaiczną na balkonie, właściciel mieszkania musi dysponować:

- balkonową barierką o długości min. 3,5 metra,
- gniazdkiem elektrycznym na balkonie,
- zgodą spółdzielni mieszkaniowej lub wspólnoty na montaż instalacji.

System montażowy paneli fotowoltaicznych na balkonie daje możliwość zainstalowania ich równolegle do barierki. Energa Obrót oferuje zestawy 2,3 lub 4 paneli, dopasowane do warunków technicznych danego balkonu.

Czy instalacja na balkonie jest bezpieczna?

Oferowany przez Energię Obrót system instalacji fotowoltaicznych na balkon posiada certyfikat, zapewniający bezpieczny i profesjonalny montaż. Przed rozpoczęciem procesu instalacji paneli, specjaliści Energi Obrotu dokładnie sprawdzają, czy instalacja elektryczna

W obliczu coraz większego zainteresowania zieloną energią, a także w poszukiwaniu sposobów na obniżenie rachunków z prąd, coraz częściej wybieramy rozwiązania pozwalające korzystać z odnawialnych źródeł energii. Do tej pory fotowoltaika była kojarzona z domem, firmą oraz instalacją na dachu. Tymczasem Energa Obrót oferuje od niedawna także panele fotowoltaiczne dla mieszkańców bloków. To fotobalkonika, czyli instalacja montowana na balkonie.

w mieszkaniu spełnia wymagania umożliwiające montaż. Oceniana jest również konstrukcja balkonu, ze szczególnym uwzględnieniem balustrady - musi ona być stalowa, o odpowiednich parametrach technicznych, bez wypełnienia w postaci szkła, betonu czy drewna.

Energa Obrót zapewnia do 25 lat gwarancji na wysoką wydajność produkcji energii z paneli i 5 lat gwarancji na montaż instalacji oraz pokrywa koszt rocznego ubezpieczenia instalacji fotowoltaicznej w PZU.

Jakie są korzyści z montażu paneli fotowoltaicznych na balkonie?

- obniżenie kosztów energii w związku z możliwością wytwarzania własnej energii elektrycznej ze słońca, co może przekładać się na obniżenie rachunków za energię elektryczną danego mieszkania. W zależności od

wybranej mocy instalacji, rocznego zużycia energii oraz warunków pracy, oszczędności mogą sięgnąć od 21% do 40% [1] rocznie na rachunkach za prąd.

- długoterminowa inwestycja - panele fotowoltaiczne mają długą żywotność i wymagają niewielkiej konserwacji, co sprawia, że są trwałą inwestycją.

Energa Obrót oferuje różnorodne rozwiązania montażu paneli fotowoltaicznych, które można dostosować do indywidualnych potrzeb klienta. Zapewnia kompleksową i w pełni profesjonalną usługę dostawy, instalacji oraz uruchomienia fotowoltaiki, także na budynkach wielorodzinnych. W 2023 roku blisko połowa energii elektrycznej sprzedanej przez spółkę pochodziła ze źródeł odnawialnych.

www.energa.pl

[1] Wyliczenia do powyższych założeń zostały przygotowane dla odbiorców rozliczających się na zasadach net-billingu oraz dla niezacienionej, południowej ekspozycji paneli fotowoltaicznych na balkonie. Do kalkulacji zostało wzięte roczne zapotrzebowanie na energię elektryczną gospodarstwa domowego: 2 200 kWh, przy cenie za energię elektryczną pobraną w wysokości 0,41zł/kWh, oraz przy cenie za energię elektryczną oddaną wyznaczoną na podstawie wartości RCEm na rok 2023 (od stycznia do sierpnia zgodnie z tabelą <https://www.pse.pl/oire/rcem-rynkowa-miesieczna-cena-energii-elektrycznej>, od września do grudnia jako średnia z miesięcy maj-sierpień 2023).

W Komitecie Obywatelskim

Na krótko przed wybuchem wojny, w 1913 roku, Stanisław Wojciechowski spotkał się jeszcze raz z dawnym towarzyszem z Polskiej Partii Socjalistycznej, Józefem Piłsudskim, z którym od wielu lat nie utrzymywał bliższych kontaktów, przedkładając pracę na rzecz spółdzielczości nad bezpośrednie zaangażowanie polityczne. Piłsudski w owym czasie organizował na terenie Galicji różnego rodzaju formacje paramilitarne (drużyny strzeleckie itp.), przygotowane by stać się - w chwili wybuchu oczekiwanego konfliktu zbrojnego pomiędzy państwami zaborczymi - zalążkiem polskiego wojska walczącego u boku Państw Centralnych, ale pod własnym dowództwem. Miało ono, w myśl zamiarów Komendanta, jak tytułowano Piłsudskiego, zająć południową część Królestwa Polskiego i osadzić tam rząd narodowy. Do tego planu starał się zjednać Piłsudski Wojciechowskiego.

Ten początkowo był przychylny, obiecał nawet w razie wybuchu wojny przyjechać do Zagłębia Dąbrowskiego by wziąć tam udział w tworzeniu polskiej władzy. Ostatecznie jednak wycofał się w obawie dominującej w takim układzie roli Niemiec, co oznaczałoby *nowy rozbiór Kongresówki w razie zwycięstwa Prus*, jak pisał. Zdecydował się wyczekać na rozwój wydarzeń, tym bardziej, że miał wciąż poważne obowiązki jako jeden z dwóch, obok Romualda Mielczarskiego, dyrektorów Warszawskiego Związku Stowarzyszeń Spożywczych i redaktor jego czasopisma „Społem!”, które w niepewnej sytuacji w obliczu zbliżającej się wojny wymagały szczególnej troski.

Jak pisaliśmy w poprzednim artykule, tuż przed spowodowanym wojną zamknięciem granic przyszły prezydent powrócił do Warszawy z Zakopanego, gdzie spędzał krótki urlop. Jego pro-społeczne zacięcie, troska o potrzebujących wsparcia współobywateli szybko sprawiły jednak, że przyjął na siebie zadania znacznie wykraczające poza dotychczasową spółdzielczą działalność. Przystąpił do zorganizowanego na początku sierpnia 1914 roku Komitetu Obywatelskiego, polskiej instytucji społeczno-pomocowej przy warszawskim magistracie zarządzanym przez Rosjan. Odpowiedzialny był za sekcję żywnościową; i tu niezwykle przydatne okazały się jego kooperatystyczne doświadczenie i kontakty, a spółdzielcze placówki prędko stały się ważnym ogniwem aprowizacji ludności miasta cierpiącej od powszechnej spekulacji na rynku. Dawna, socjalistyczna przeszłość nie przeszkadzała Wojciechowskiemu współpracować z działaczami o orientacji konserwatywnej, albo wręcz endeckiej, którzy dominowali w Komitecie. Widząc cały czas największe zagrożenie dla Pol-

W 70. rocznicę śmierci Stanisława Wojciechowskiego

Prezydent spółdzielca - cz.III

Z okazji 70. rocznicy śmierci Stanisława Wojciechowskiego, przypominamy sylwetkę tego zasłużonego spółdzielcy, współtwórcy „Społem”, ale i wybitnego męża stanu, drugiego prezydenta odrodzonej Rzeczypospolitej. W dniu 20 grudnia 2023 roku przypadła 121. rocznica jego wyboru na to stanowisko. W poprzednich artykułach przybliżyliśmy jego młodość, działalność w Polskiej Partii Socjalistycznej, lata walki podziemnej w kraju i na emigracji, kiedy to blisko współpracował i przyjaźnił się z Józefem Piłsudskim, a także zaangażowanie w tworzenie nowoczesnej spółdzielczości spożywców. Teraz nadszedł czas by opowiedzieć o jego losach w czasie I wojny światowej i wczesnych lat niepodległości, które doprowadziły go na fotel prezydenta RP.

Rzadka chwila wytchnienia dwóch niezwykle zapracowanych przyjaciół – Stanisława Wojciechowskiego z córką Zosią i Romualda Mielczarskiego, zdjęcie wykonane ok. 1909. (Ze zbiorów MHSwP).

Ponowna emigracja do... Rosji

Wiosną 1915 roku rozpoczęła się ofensywa wojsk niemieckich i austro-węgierskich na froncie wschodnim. Walki koncentrowały się na terenach Galicji oraz Królestwa i doprowadziły do całkowitego wyparcia Rosjan. Już 5 sierpnia zajęta została Warszawa. Wcześniej jednak wojskowe władze carskie ewakuowały w głąb Rosji z zagrożonych obszarów 800 tys. Polaków - głównie przymusowo, gdyż tylko niewielka część wyjechała dobrowolnie w obawie przed Niemcami. Byli to tzw. „bieżeńcy”, którzy znaleźli się w dramatycznej sytuacji - bez dachu nad głową, żywności, środków do życia, w fatalnych warunkach sanitarnych. Centralny

Komitet Obywatelski, w który w międzyczasie przekształcił się Komitet Obywatelski, obejmując działalnością już nie tylko Warszawę, ale całe Królestwo i zajęta przez Rosję część Galicji, podjął działania pomocowe. I tu znów nie do zastąpienia okazał się Wojciechowski. Komitet (który zresztą sam ewakuował się z Warszawy) powierzył mu organizację wsparcia dla wysiedlonych. Wyjechał na wschód wraz z rodziną, sprawy Warszawskiego Związku Stowarzyszeń Spożywczych zostawiając Mielczarskiemu. Wkrótce okazało się, że drogę powrotną do Warszawy ma odcięta przez front. Pozostać musiał w Rosji na najbliższe trzy lata. I tu od razu rzucił się w wir pracy, wchodząc w skład powołanego w sierpniu 1915 roku Centralnego Komitetu Obywatelskiego Królestwa Polskiego w Rosji, będącego kontynuacją wcześniejszych takich komitetów, w których działał w Warszawie.

ski w kajzerowskich Niemczech, przyjął ostrożnie prorosyjską postawę, wspierał nawet próbę utworzenia przez Komitet Narodowy Polski tzw. Legionu Puławskiego, formacji, która jako sojuszniczka Rosji walczyć miała po jej stronie. W przeciwieństwie do działających po drugiej stronie frontu Legionów Piłsudskiego, Legion Puławski nie odegrał jednak większej roli i w 1915 roku przestał istnieć. A Wojciechowski znalazł się na antypodach koncepcji politycznych przyszłego Naczelnika Państwa. Łączyły ich dawna przyjaźń, wyznawany w młodości socjalizm, głęboki patriotyzm i gotowość do poświęcenia życia osobistego dla odrodzenia ojczyzny, poza tym jednak różnili się niemal wszystkim.

We współpracy z władzami rosyjskimi, w ramach Komitetu, organizowano dla Polaków pomoc żywnościową, finansową, medyczną, zaopatrzenie w odzież i opał; chcąc zapewnić „bieżeńcom”, którzy znaleźli się w nowym środowisku, normalne, na ile było to możliwe, warunki egzystencji, tworzono dla nich tymczasowe miejsca pracy, organizowano życie kulturalne, religijne, otwierano ośrodki opiekuńcze, placówki oświatowe dla dzieci i młodzieży, ale i dorosłych. Pomocy udzielono przeszło 300 tysiącom Polaków i wielką była w tym zasługa Wojciechowskiego, który jak zawsze, jeśli się czegoś podejmował, wchodził w to z całym swoim sercem. Przebywał głównie w Rosławiu na ziemi smoleńskiej, miejscu osiedlenia wielu rodaków, ale często podróżował do Piotrogradu, Moskwy i innych skupisk polskich.

Świadek rewolucji

Do czynnej polityki Wojciechowski włączył się po rewolucji lutowej, kiedy to na początku 1917 roku obalony został carat, powstał Rząd Tymczasowy Kiereńskiego, a w całym kraju narastała destabilizacja podsykana przez bolszewików. Dla przebywających w Rosji Polaków oznaczało to jednak zwiększone możliwości wypowiedzi i działań na rzecz niepodległości. Szansę tę wykorzystać pragnął też Wojciechowski. Już wcześniej był aktywny w Związku Zjednoczenia i Niezawisłości Polski, w Komitecie Narodowym Polskim, a po przekształceniu się go w Radę Polską Zjednoczenia Międzypartyjnego, wszedł w jej skład, a nawet stanął na jej czele jako prezes i kierownik Wydziału Wykonawczego. Organ ten, zdominowany przez środowiska narodowo-demokratyczne i konserwatywne, stał na gruncie dążenia do utworzenia, w oparciu o Ententę, niepodległego państwa na obszarze połączonych ziem polskich wszystkich zaborów. Powiązany z Radą Polski Komitet Wojskowy organizował spośród Polaków przebywających w Rosji i wcielonych do armii rosyjskiej tzw. Korpusy Polskie. Ich tworzenie mocno wspierał Wojciechowski. Na na I Zjeździe Wojskowych Polaków w Piotrogradzie w czerwcu 1917 roku przedstawił swoją wizję wykorzystania wizerunku takich polskich oddziałów – walczących przeciwko Państwu Centralnym jako silny sojusznik Ententy – do zjednania dla sprawy polskiej państw koalicji podczas przyszłych negocjacji pokojowych. Spotykał się z akredytowanymi w Piotrogradzie ambasadorami Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych czy Włoch, miał też być przyjęty przez premiera Kiereńskiego, ale ostatecznie do tego nie doszło i rozmawiał z ministrem spraw zagranicznych Rosji Michaiłem Tereszczenko.

Angażował się też w wiele innych działań na rzecz niepodległości i poprawienia sytuacji Polaków, co stawało się coraz trudniejsze po rewolucji październikowej i nastaniu władzy bolszewików, którzy w marcu 1918 roku zawarli pokój z Niemcami i Austro-Węgrami. Rada Polska, lawirująca między zrewoltowanymi Piotrogradem i Moskwą miała coraz mniejsze możliwości funkcjonowania, ostatecznie postanowiono przenieść ją do Kijowa, którego nie dosięgnęli jeszcze bolszewicy. Dalszy pobyt w Rosji uznał jednak Wojciechowski za bezcelowy i niebezpieczny, gdyż groziło mu aresztowanie, postanowił więc wrócić wraz rodziną do kraju.

Trwająca przeszło miesiąc podróż pełna dramatycznych wydarzeń i niebezpieczeństw, to prawdziwa epopeja. Wojciechowscy, wraz z grupą kilkunastu zaprzyjaźnionych Polaków, którzy zdecydowali się na to samo, jechali zakupionymi w tym celu krytymi wozami konnymi. W maju 1918 roku wyruszyli z Rosławia, pokonać musieli niemal 1000 kilometrów kiepskich dróg i bezdroży, gdzie faktycznie nie istniała żadna zorganizowana władza państwowa i grasowały rozmaite formacje zbrojne i zwykli bandyci. Przeszli niedawną linię frontu, obecnie tymczasową granicę między bolszewicką Rosją a terenami okupowanymi przez Niemcy, przekupywać musieli stacjonujących żołnierzy niemieckich i łotewskich, by zapewnić im eskortę... Do Warszawy, zajmowanej jeszcze przez Niemców, przybyli bezpiecznie po miesiącu, w czerwcu.

Dyrektor Warszawskiego Związku i polityk

Niezwłocznie po przyjeździe do stolicy Wojciechowski odnowił swe spółdzielcze kontakty i powrócił do pracy na stanowisku dyrektora Warszawskiego Związku Stowarzyszeń Spożywczych, odciążając nieco Romualda Mielczarskiego, który przez okres wojny jednoosobowo zarządzał organizacją. Znow jeździł po kraju, wspomagał tworzenie nowych spółdzielni, funkcjonowanie istniejących. W czasie jednej z takich podróży do Lublina, zetknął się po raz pierwszy ze Stanisławem Thuguttem, podówczas Ministrem Spraw Wewnętrznych Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej Ignacego Daszyńskiego, o czym niedawno pisaliśmy. Powrócił też do redakcji związkowego czasopisma „Społem!”, brał udział w toczących się wśród spółdzielców sporów ideowych. Przeżywszy rewolucję w Rosji, wstrząśnięty jej okrucieństwami, w przeciwieństwie do wielu kolegów manifestujących swe sympatie do rewolucyjnych zmian w Rosji i do radykalnej lewicy, stał się zdecydowanym przeciwnikiem komunizmu, *Wszystko to robiło wrażenie, że pod*

maską dyktatury proletariatu wraca stare samodzierżawie z bardziej bezwzględnyymi metodami postępowania i liczniejszym zastępem urzędników - oceniał ostatnie wydarzenia w Rosji. W swoich działaniach dążył do zachowania przez spółdzielczość neutralnego charakteru, zwalczał wpływy spółdzielczości „klasowej”, której główną przedstawicielką była Lubelska Spółdzielnia Spożywców. Doprowadziło to ostatecznie do secesji ze Związku kooperatywnego tego nurtu i utworzenia poprzez nie osobnej organizacji. Dawny socjalista Wojciechowski uważany był przez niektórych za renegata, rzecznika interesów prawicy. Popadł w konflikt z lewicowymi działaczami, w tym z Marią Orsetti, której przed jego powrotem powierzono redagowanie „Społem!”.

Ale przyspieszający bieg wydarzeń zmusił go do zaangażowania się w inne sprawy. Polska odzyskała niepodległość, a wielką polityka upomniała się o Wojciechowskiego. Na przełomie 1918 i 1919 roku zaproszony został na rozmowy do Belwederu przez Piłsudskiego, będącego wówczas Naczelnikiem Państwa. Choć przez ostatnie lata reprezentowali całkowicie odmienne orientacje, Piłsudski pragnął to właśnie wykorzystywać, by uzyskać jego pomoc w wyregulowaniu stosunków ze środowiskami narodowymi i Komiteciem Narodowym Polskim w Paryżu. Wojciechowski miał w końcu dobre kontakty po obu stronach sporu politycznego, zarówno wśród endeków, jak i dawnych socjalistów i zwolenników Piłsudskiego. Naczelnik zaproponował mu też udział w formowanym właśnie rządzie Ignacego Paderewskiego, w którym – po pewnym wahaniu związanym ze skrupułami iż nie ma na to odpowiednich kwalifikacji - Wojciechowski zgodził się objąć tę funkcję Ministra Spraw Wewnętrznych. Tak rozpoczęła się jego trwająca nieco ponad dwa lata rządowa kariera.

Minister dwóch rządów

Jako minister miał Wojciechowski ogrom zadań. Budować musiał jednolity aparat administracji państwowej na terenie kraju funkcjonującego w trzech odmiennych systemach prawnych dotychczasowych zaborów, na którego niemal wszystkich granicach wciąż toczyły się działania zbrojne. Tworzył Policję Państwową, prowadził przygotowania do pierwszych po odzyskaniu niepodległości wyborów do Sejmu Ustawodawczego, zwalczał podsycane przez radykalną lewicę niepokoje społeczne i w rezultacie doprowadził do delegalizacji Komunistycznej Partii Polski, która była dla niego bolszewicką agenturą. Często zastępował premiera Paderewskiego wyjeżdżającego na obrady trwającej w Paryżu konferencji pokojowej, zachowywał też dobre sto-

sunki z Piłsudskim. Choć lewica zarzucała mu zbyt dużą represywność, prawica pobłażliwość, był ogólnie szanowany i doceniany. Sprawilo to, że pozostał na swoim stanowisku również w kolejnym gabinecie Leopolda Skulskiego (w rządzie tym zasiadał też inny wybitny spółdzielca Zygmunt Chmielewski), a w jeszcze następnym, Władysława Grabskiego, gdy zrezygnował z dotychczasowej funkcji ministerialnej, zatrudniony został w prezydium Rady Ministrów, m. in. pracował w Komisji dla sprawy Oszczędności Państwowych.

Przez cały okres pracy w rządzie Wojciechowski odegrał ważną rolę w przygotowywaniu wielu aktów prawnych, w tym dotyczących samorządu terytorialnego, obywatelstwa polskiego, ubezpieczeń chorobowych. Brał udział w pracach nad konstytucją, a w swoim autorskim projekcie Deklaracji Konstytucyjnej przedłożonym Sejmowi Ustawodawczemu w maju 1919 roku (z którego jednak nie wiele pozostało w ostatecznym tekście Konstytucji Marcowej) zawarł elementy inspirowane ideami spółdzielczymi. W tym okresie też przygotowywano regulacje prawne dla spółdzielni i choć prace te koordynowało Ministerstwo Skarbu i Wojciechowski nie brał w nich bezpośredniego udziału, jako spółdzielczy autorytet miał zapewne wpływ na wiele zawartych w projekcie, korzystnych dla spółdzielczości rozwiązań. Uchwalony przez Sejm akt, znany jako Ustawa z dnia 29 października 1920 roku o spółdzielniach, uważany jest dotąd za jedną z najlepszych i najnowocześniejszych w tamtych czasach regulacji prawnych dla spółdzielni. Przyczynił się on znacznie do scalenia spółdzielczości działającej dotąd w oparciu o odmienne

ustawodawstwa dawnych zaborców i jej bezprecedensowego rozwoju w okresie II RP.

Działacz ludowy i profesor kooperacji

Z rządowymi funkcjami rozstał się Wojciechowski w maju 1921 roku. Daleko już mu było do socjalistów, ale też niewiele łączyło go ze skrajną prawicą, marzył przede wszystkim o oparciu młodego Państwa Polskiego na kluczowych tradycyjnych wartościach, stworzenia dla niego mocnych podstaw moralnych, co podkreślał w swoim projekcie Deklaracji Konstytucyjnej. Najbliższe mu wydawało się usytuowane po prawej stronie ruchu ludowego Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast”, na którego czele stał Wincenty Witos. Przystąpił do Stronnictwa i zajął się uruchamianiem jego organu – tygodnika „Wola Ludu”. W pracy redakcyjnej miał doświadczenia i sukcesy na swym koncie jeszcze z PPS-owskich i społecznych czasów, teraz jednak szybko skonfliktował się z innymi współredaktorami i odszedł z czasopisma. Wystartował jeszcze jako kandydat PSL „Piast” w wyborach do Senatu w 1922 roku, lecz nie otrzymał wystarczającej liczby głosów. Po tej porażce zamierzał wycofać się z życia politycznego.

Miał przecież do czego wrócić – przez cały czas był czynnym spółdzielcą, choć ze względu na inne obowiązki mniej aktywnym w ostatnich latach. Podczas 7. Zjazdu Warszawskiego Związku Stowarzyszeń Spożywczych, który odbył się po raz pierwszy w wolnej Polsce, w lipcu 1919 roku, kiedy to zdecydowano o zmianie nazwy na Związek Polskich Stowarzyszeń Spożywców, Stanisław Woj-

ciechowski wybrany został przewodniczącym Rady Naczelnej. Była to funkcja raczej honorowa, niż wymagająca większego zaangażowania. W tym samym czasie nawiązał kontakt z Wyższą Szkołą Handlową w Warszawie (późniejsza Szkoła Główna Handlowa), w której doprowadził do utworzenia Katedry Kooperacji i Studenckiego Koła Spółdzielców Spożywców, a sam jako profesor historii i teorii kooperacji prowadził tam wykłady. Przygotowywał też podręcznik akademicki „Kooperacja w rozwoju historycznym”, który wydany został w 1923 roku. Aktywny był w Towarzystwie Kooperatystów, które w styczniu 1922 r. znowoużyło działalność po wojennej przerwie.

Późną jesienią 1922 r. po raz kolejny upomniała się o Wojciechowskiego polityka. Choć nie dostał się do Senatu, PSL „Piast” zaproponowało mu kandydowanie w wyborach prezydenckich przewidzianych na 9 grudnia. Wobec odmowy kandydowania przez Piłsudskiego i zbyt wielu zastrzeżeń wobec Witos, nie uczestniczący już w ciągłych walkach politycznych, powszechnie szanowany spółdzielca, wydawał się kandydatem kompromisowym, do zaakceptowania przez różne środowiska centrowe i ludowe. Po pewnych wahaniach - nie chciał startować przeciwko zgłoszonemu wkrótce przez PSL „Wyzwolenie” Gabrielowi Narutowiczowi - Wojciechowski, na wyraźną prośbę Witos, wyraził zgodę.

O samych wyborach pisaliśmy w listopadzie 2023 r. Zaś o prezydenturze Stanisława Wojciechowskiego i o tym co było potem, gdy powrócił do swojej aktywności na spółdzielczym polu i o jego ostatnich latach życia opowiemy w następnym artykule.

dr Adam Piechowski

red. Dariusz Gierycz (1945-2024)

W dniu 9 kwietnia 2024 roku odszedł od nas Dariusz Gierycz - dziennikarz, redaktor naczelny miesięcznika „Spotemowiec Warszawski”, a wcześniej redaktor tygodnika „Płomienie” i „Gazety Młodych”. Ostatnie 30 lat swojego życia związany był z prasą spółdzielczą. Redagował miesięczniki „Spotem”, „Rolnik Spółdzielca”. Kwiecniowe wydanie „Spotemowca Warszawskiego” skończył - dosłownie - w ostatniej chwili.

Ukończył prawo międzynarodowe na Uniwersytecie Warszawskim, ale świadomie wybrał zawód dziennikarza by pracować wśród ludzi i być w ciągłym ruchu. W młodości angażował się w wiele projektów: pisał dla PAP, związał się ze Stronnictwem Demokratycznym gdzie m.in. przez dwa lata redagował „Myśl Demokratyczną”. Nawiązał też kontakty ze spółdzielniami, a od 1993 r. został redaktorem miesięcznika „Społem”, gdzie bliżej zetknął się z fascynującą historią spółdzielczości. Stał się jej entuzjastą, zgłębiał ją

i dzielił się swoją wiedzą podczas spotkań m.in. w Muzeum Historii Spółdzielczości w Polsce oraz na konferencjach organizowanych przez Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Spożywców „Społem”, z którym blisko współpracował. Uczynny i wrażliwy na wszelką społeczną niesprawiedliwość nie bał się poruszać trudnych tematów, np. skutków antyspółdzielczej „specustawy” z 1990 roku oraz zaprzepaszczenia dorobku pokoleń spółdzielców w Polsce.

Dariusz Gierycz został pochowany na cmentarzu w Marysinie Wawerskim w Warszawie. Pogrzeb odbył się w dniu 16 kwietnia 2024 r. □

KURIER

BANK SPÓŁDZIELCZY
W LIMANOWEJ

FINANSOWY

Od 2010 roku Bank Spółdzielczy w Limanowej wydaje własny „Kurier Finansowy” redagowany przez Zespół marketingu i wsparcia sprzedaży banku. Pismo - początkowo pomyslane jako informacyjny kwartalnik o niewielkiej objętości i wysokim nakładzie, rozprowadzany bezpłatnie wśród klientów w placówkach banku - z czasem przybrało charakter wielostronicowego ilustrowanego magazynu obejmującego szerokie spektrum zagadnień związanych z działalnością banku. Czasopismo jest dostępne zarówno w formie tradycyjnej - papierowej, jak i w wersji elektronicznej na stronie internetowej Banku Spółdzielczego w Limanowej.

Do tej pory ukazały się 22 numery tego wydawnictwa, a każdy z nich akcentował szczególnie ważne dla banku wydarzenia w poszczególnych latach. Były to m.in. kolejne jubileusze, zmiany w składach organów Banku Spółdzielczego w Limanowej, jego działalność na rzecz lokalnego środowiska, współpracę ze szkołami, a także wywiady z osobami związanymi ze środowiskiem bankowości spółdzielczej i z lokalnymi przedsiębiorcami, którzy korzystając ze wsparcia BS Limanowa inwestują w projekty ważne dla całej społeczności lokalnej. W każdym numerze znalazły się także porady i informacje dla klientów związane m.in. z cyfryzacją, cyberbezpieczeństwem oraz poruszaniem się w skomplikowanym świecie rynku finansowego.

Jak podkreślił we wstępie do najnowszego wydania „Kuriera Finansowego” **Marcin Kozdroń** Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Limanowej - To nie tylko kolejna publikacja - to wizytówka banku i narzędzie, dzięki któremu utrzymujemy stały dialog z naszymi członkami spółdzielni oraz klientami. (...) W aktualnym numerze Kuriera Finansowego znajdują Państwo nie tylko informacje o najnowszych wydarzeniach dotyczących naszej społeczności bankowej, ale także istotne treści z zakresu zarządzania finansami. Przy tej okazji pragnę również podziękować za zaufanie, którym nas Państwo obdarzacie, oraz zapewnić, że jako instytucja finansowa jesteśmy gotowi służyć i dostosowywać się do potrzeb naszych klientów. Liczymy na kontynuację naszej współpracy i dalsze udane partnerstwo.

Naszym priorytetem nadal będzie rozwijanie relacji z klientami, w tym zwrócenie szczególnej uwagi na oczekiwania młodego pokolenia. Ciągłe doskonalenie usług bankowych, zwłaszcza w obszarze transakcji online, wychodzi naprzeciw potrzebom rynkowym. Co do nowości, nasz bank planuje liczne promocje i oferty specjalne, które mam nadzieję będą miłym zaskoczeniem dla naszych klientów.

„Kurier Finansowy” nr 1 (22) styczeń 2024

Tegoroczne wydanie „Kuriera Finansowego” otwierają informacje związane ze zmianami w składzie Zarządu Banku Spółdzielczego w Limanowej.

Z końcem lipca 2023 roku, po 50 latach pracy na rzecz tej instytucji finansowej, karierę zawodową zakończył jej długoletni Prezes Zarządu Adam Dudek.

Zastąpił go Maciej Kozdroń, dotychczasowy wiceprezes ds. operacyjnych, a wiceprezesem Zarządu została Zofia Szewczyk - dotąd Dyrektor Handlowy banku. „Kurier” prezentuje sylwetki członków nowego Zarządu BS Limanowa, wiele miejsca poświęca także byłemu Prezesowi, który był uroczystie żegnany przez całe środowisko bankowe. W kalendarium działalności Banku, miesiąc po miesiącu, ukazane zostały najważniejsze wydarzenia całego 2023 roku (jednym z nich było uhonorowanie Adama Dudka przez Krajową Radę Spółdzielczą najwyższym wyróżnieniem „Lider Spółdzielczości Polskiej” podczas centralnych obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości). Znaczna część wydania poświęcona została poradom - poruszone zagadnienia to: inflacja oraz różnice pomiędzy pełnomocnictwem do rachunku bankowego, a dyspozycją bankowego zapisu na wypadek śmierci. Nie zapominając o ponad 145-letniej tradycji Banku, „Kurier” przybliżył swoim czytelnikom sylwetkę Marii Rusockiej (1866-1947) wybitnej działaczki gospodarczej Towarzystwa Zaliczkowego i Ochrony Własności Ziemiańskiej (instytucji, z której wywodzi się BS Limanowa). Nie mogło także zabraknąć informacji o współpracy z najmłodszymi spółdzielcami i akcji oszczędzania w SKO, w którą zaangażowanych jest 50 szkół oraz 3000 uczniów. □

Akademia Mieszkalnictwa UNIQA edycja wiosenna 2024

Kolejny cykl bezpłatnych szkoleń w ramach programu Akademia Mieszkalnictwa UNIQA 2024

Już w kwietniu 2024 UNIQA rozpoczyna nowy cykl bezpłatnych szkoleń on-line przygotowanych dla klientów UNIQA:

- zarządców i pracowników spółdzielni mieszkaniowych oraz
- zarządców nieruchomości.

W ramach wiosennej edycji odbędą się trzy szkolenia eksperckie.

17kwietnia
2024**szkolenie**

Ubezpieczenie OC księgowego oraz Ubezpieczenie członków władz Spółdzielni Mieszkaniowych - dlaczego te produkty są potrzebne?

16maja
2024**szkolenie**

Szkody masowe w budynkach wielomieszkaniowych – zagrożenia pogodowe (powodzie, burze, deszcze, wichury)

6czerwca
2024**szkolenie**

Bezpieczeństwo pożarowe w halach garażowych

Za nami 4 edycje Akademii Mieszkalnictwa, a w nich:

16 szkoleń
o różnej tematyce

średnio **274**
uczestników na szkoleniu

4,94/5
średnia ocena

Jak wziąć udział w szkoleniu?

Aby wziąć udział w szkoleniu, skontaktuj się z opiekunem w jednostce sprzedażowej lub napisz na adres akademia.mieszkalnictwa@uniqa.pl